

Nr 165

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71; given Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GELJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De medelsbehov utöver gällande riksstat, som bör anmälas för riksdagen vid dess höstsession och som nu kan överblickas, bör sammanfattas i en särskild proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71.

De framställningar om anslag på tilläggsstat som Kungl. Maj:t beslutar om denna dag tas in i dagens statsrådsprotokoll över justitie-, utrikesdepartements-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, utbildnings-, jord-

bruks-, handels-, inrikes-, civil- och industriärenden. Utdrag av dessa protokoll bör biläggas den gemensamma propositionen som *bilagor 1—12*. En sammanställning över av Kungl. Maj:t i denna proposition begärda anslag torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 13*.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t i en gemensam proposition förelägger riksdagen de förslag om anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 som framgår av nämnda utdrag av statsrådsprotokollet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Bilaga 1

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler ärende under justitiedepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Andra huvudtiteln

F. Kriminalvården

[1] **F 10. Kriminalvårdsenheter med särskild budget.** Kriminalvårdsstyrelsen tillhör de myndigheter som deltar i utrednings- och försöksverksamheten med programbudgetering inom statsförvaltningen. Tills vidare omfattar försöksverksamheten inom kriminalvården fångvårdsanstalterna Hinseberg och Redväg samt Stockholms södra skyddskonsulentdistrikt för unga.

Enligt gällande budgetsystem anvisas medel till lokala kriminalvårdsenheter enligt beslut av kriminalvårdsstyrelsen från ett stort antal riksstatsanslag. Dessa anslag har i regleringsbrev delats upp på anslagsposter eller liknande med i vissa fall maximerade belopp. Genom dessa anvisningar regleras vilka slag av resurser som får förbrukas inom kriminalvården och omfattningen av förbrukningen. Ett sådant system försvårar möjligheterna att för kriminalvården pröva de olika tekniker som programbudgeteringen innefattar.

Kungl. Maj:t har därför genom beslut den 17 juni 1970 förordnat att verk-

samheten vid fångvårdsanstalterna Hinseberg och Redväg samt vid Stockholms södra skyddskonsulentdistrikt för unga under budgetåret 1970/71 skall regleras enligt särskilda av Kungl. Maj:t godkända budgeter. Dessa budgeter styrs inte i kostnadsslagstermer utan på ändamål. För Hinseberg och Redväg har budgeten delats upp på områdena tillsyn, särskild vårdverksamhet, produktion, arbetsvård och utbildning. Budgeten för Stockholms södra skyddskonsulentdistrikt för unga omfattar ändamålen tillsyn och särskild vårdverksamhet. Nettoutbetalningarna för försöksverksamheten under budgetåret 1970/71 får inte överstiga vid fångvårdsanstalterna Hinseberg och Redväg 4 970 000 kr. och vid Stockholms södra skyddskonsulentdistrikt för unga 735 000 kr. Härvid har föreskrivits att förslagsanslagen F 2. Fångvårdsanstalterna och F 3. Frivården jämte reservationsanslagen F 7. Utbildning av personal m. fl. och F 9. Frivillig kontaktverksamhet m. m. inte utan Kungl. Maj:ts medgivande får tas i anspråk för andra med försöksverksamheten avsedda utgiftsändamål än lokalhyror. Slutligen har Kungl. Maj:t föreskrivit att vissa belopp under förslagsanslagen F 2 och F 3 inte får utnyttjas utan Kungl. Maj:ts medgivande och att vissa andra belopp under reservationsanslagen F 7 och F 9 skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. De belopp som sålunda spärrats motsvarar vad som tagits upp i de särskilda budgeterna. Utbetalningarna redovisas tills vidare vid sidan av riksstaten på särskilda förskottstitlar.

Departementschefen

En försöksverksamhet med verksamhetsplanering, budgetering, kostnadsredovisning och verksamhetskontroll är av stort värde för en förbättrad hushållning inom kriminalvården och som underlag för beslut om programbudgetering och dess tillämpning på olika nivåer inom verksamheten.

För att få en klarare redovisning av försöksverksamheten och bättre möjligheter att utvärdera denna bör medel för fångvårdsanstalterna Hinseberg och Redväg samt för Stockholms södra skyddskonsulentdistrikt för unga redovisas över ett särskilt anslag i riksstaten för 1970/71. För ändamålet bör ett förslagsanslag benämnt Kriminalvårdsenheter med särskild budget anvisas på tilläggsstat I. Anslaget bör föras upp med ett formellt belopp av 1 000 kr. Anslaget torde komma att belastas med utbetalningar med ett belopp som inte är större än netto 5 705 000 kr. Detta belopp svarar mot de enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1970 medgivna sammanlagda nettoutbetalningarna vid de kriminalvårdsenheter som omfattas av försöksverksamheten. Motsvarande besparingar uppkommer således på berörda riksstatsanslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kriminalvårdsenheter med särskild budget* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter de ärenden under utrikesdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Tredje huvudtiteln

C. Utvecklingsbistånd

[1] C 6. **Utredningsverksamhet.** Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 tillkallades den 3 februari 1970 en ledningsgrupp med representanter för utrikesdepartementet, finansdepartementet, SIDA och statskontoret med uppgift att leda det fortsatta utredningsarbetet rörande SIDA:s organisation och arbetsformer.

Ledningsgruppen har den 26 juni 1970 fastställt en arbetsplan för verksamheten.

Med utgångspunkt från arbetsplanen har kostnaderna för utredningsarbetet under budgetåret 1970/71 beräknats till omkring 2 milj. kr. I dessa kostnader ingår förutom kostnader för den egentliga utredningsverksamheten bl. a. arvoden åt ledningsgruppens ledamöter och ställföreträdare samt lönekostnad för ledningsgruppens sekreterare. De egentliga utred-

ningskostnaderna, 1,8 milj. kr., fördelar sig med 900 000 kr. på vardera statskontoret och SIDA.

Med hänsyn till tidpunkterna för tillsättandet av ledningsgruppen och fastställandet av arbetsplanen har det inte varit möjligt för de båda myndigheterna att i sina anslagsäskanden beräkna medel för den ifrågavarande utredningsverksamheten. Så långt möjligt har myndigheterna genom omprioriteringar försökt inrymma dessa utredningar inom nu givna medelsramar. Ett behov av extra medelstilldelning kvarstår dock.

Av de 900 000 kr. som belastar SIDA anser styrelsen sig kunna bestrida 500 000 kr. Statskontoret anser sig på motsvarande sätt kunna bestrida 250 000 kr.

Behovet av extra medel bedömer jag till sammanlagt 1 050 000 kr. Kostnaderna för bl. a. lön åt ledningsgruppens sekreterare bör enligt min mening kunna inrymmas i detta belopp. Kostnaderna för arvoden till ledningsgruppens ledamöter belastar tredje huvudtitelns kommittéanslag.

Medel för ändamålet bör anvisas på tilläggsstat I under ett särskilt anslag med benämningen Utredningsverksamhet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utredningsverksamhet* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 1 050 000 kr.

E. Diverse

[2] **E 4. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut.** I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett anslag av 2 702 000 kr.

Stockholms internationella fredsforskningsinstitut begär ett tilläggsanslag i form av ett reservationsanslag på 600 000 kr. för innevarande budgetår utöver redan tilldelat anslag.

Som motivering till sin begäran om tilläggsanslag anger institutet ökade kostnader för tryckning och publicering av undersökningarna om vapenhandeln med utvecklingsländerna resp. om kemiska och biologiska stridsmedel, extra kostnad för ett under vintern 1969 startat projekt rörande de tekniska möjligheterna att genom direkta observationer fastställa att kemiska stridsmedel inte tillverkas i kommersiella anläggningar samt ny avlöningsform för institutsdirektören från den 1 maj 1970.

Departementschefen

Jag förordar att 500 000 kr. anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 under förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 500 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Bilaga 3

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler här efter de ärenden under försvarsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

K. Bidrag till frivilliga organisationer m. m.

[1] **K 7. Bidrag till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för innevarande budgetår.

Efter förslag i prop. 1970: 56 har riksdagen (SU 109, rskr 275) bemyndigat Kungl. Maj:t att utan ersättning överlåta den inom I 1:s nya förläggnings- och övningsområde vid Kungsängen belägna Gällöfsta kursgård till en stiftelse med ändamål att utöva kurs- och konferensverksamhet i enlighet med vad som har angetts i propositionen.

I propositionen anförde jag sålunda bl. a. att det enligt min mening förelåg ett behov av utökade möjligheter för utbildnings- och kontaktverksamhet i frågor som rör människans roll i försvaret. Jag förordade att Gällöfsta skulle inrättas som en kursgård för kurs- och konferensverksamhet företrädesvis inom försvarets personalvård och för därmed sammanhängande ändamål. Förvaltningen och tillsynen m. m. av kursgården borde anförtros åt en för ändamålet bildad stiftelse, förslagsvis benämnd

Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum. Stiftelsen borde stå under tillsyn av Kungl. Maj:t och det borde även ankomma på Kungl. Maj:t att meddela generella anvisningar för verksamheten. Stiftelsen borde förvaltas av en styrelse som bestod av ordförande, en föreståndare för kursanläggningen och ca tio andra ledamöter jämte lämpligt antal suppleanter. Ordförande och övriga inte självskrivna ledamöter samt suppleanter borde utses av Kungl. Maj:t. I styrelsen borde chefen för försvarsstabens personalvårdsbyrå ingå. I övrigt borde som ledamöter eller suppleanter komma i fråga representanter för de tre försvarsgrenarna, centrala förvaltningsmyndigheter, Centralförbundet Folk och Försvar, försvarets centrala företagsnämnd, berörda fackliga organisationer, de värnpliktiga och ungdomsorganisationer. För den i propositionen skisserade verksamheten på Gällöfsta behövdes ett årligt anslag till stiftelsen från staten. Anslaget skulle vara avsett att täcka kostnaderna för administration och för stiftelsens egen konferens- och kursverksamhet. Kostnaderna för anläggningens drift förut-sattes komma att täckas av inkomsterna från verksamheten.

Genom beslut denna dag har Kungl. Maj:t fastställt stadgar för Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum samt meddelat allmänna anvisningar för stiftelsens verksamhet. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att med stiftelsen träffa avtal om överlåtelse till stiftelsen av Gällöfsta kursgård.

Enligt stadgarna skall stiftelsen förvaltas av en styrelse som består av ordförande och 13 andra ledamöter samt minst tio suppleanter. Chefen för försvarsstabens personalvårdsbyrå är självskrivna ledamot av styrelsen. Ordförande och övriga ledamöter samt suppleanter förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid. Genom nyss nämnda beslut har Kungl. Maj:t för en tid av två år förordnat de fjorton styrelseledamöterna samt tio suppleanter. Styrelsen är sammansatt på sådant sätt att goda förutsättningar föreligger att på bästa sätt tillgodogöra sig tidigare erfarenheter av utbildningsverksamhet från skilda verksamhetsområden och tillgodose de synpunkter och intressen som företräds av t. ex. militära myndigheter, försvarets centrala nämnder, berörda fackliga organisationer, de värnpliktiga, ungdomsorganisationer och folkbildningsorganisationer.

I de allmänna anvisningar som har meddelats för stiftelsen anges att dess uppgift är att på kursgården i samarbete med myndigheter och organisationer bedriva kurser och konferenser företrädesvis inom försvarets personalvård och därmed sammanhängande ändamål. Utbildnings- och kontaktverksamheten bör i första hand inriktas på frågor som berör människans roll inom försvaret, varvid stor vikt bör fästas vid kontaktverksamhet mellan olika grupper av försvarets personal samt mellan dem och företrädare för andra samhällsområden. Stiftelsen eller myndigheter i samarbete med stiftelsen bör även bedriva utbildning av värnpliktiga i förbandsnämnder, ledamöter i företagsnämnder, värnpliktiga personal-

vårdsassistenter och personalvårdsfunktionärer. Befäl och arbetsledare bör också utbildas i personalvård, samhällskunskap, försvarsupplysning, ledarskap m. fl. ämnen. Specialkurser bör hållas i bibliotekstjänst, arbetarskydd, arbetsmarknadsfrågor m. m. I mån av utrymme bör kursgården upplåtas för kurs- och kontaktverksamhet som bedrivs inom andra statliga verksamhetsområden samt inom fackliga organisationer och folkbildningsorganisationer.

Stiftelsen skall börja sin verksamhet den 1 januari 1971. Under tiden fram till den 1 juli 1971 bedöms det med hänsyn till bl. a. personalsvårigheter varit möjligt att bedriva verksamheten under endast fem dagar i veckan. Beläggningen under samma tid beräknas genomsnittligt till 70 % av kursgårdens kapacitet. Den beräknas öka till ca 80 % under budgetåret 1971/72. För administration och styrelsens egen kurs- och konferensverksamhet anser jag det nödvändigt att stiftelsen anställer en föreståndare för kursgården, en tjänsteman för pedagogisk planering m. fl. uppgifter, en assistent och ett biträde. Lönekostnaderna för denna personal samt övriga kostnader för stiftelsens administrations- och kursverksamhet under första halvåret 1971 beräknar jag till 160 000 kr. Jag förordar ett statligt bidrag till stiftelsen med nämnda belopp.

För den planerade verksamheten måste utrustningen och inventariebeståndet på kursgården kompletteras och vissa inredningsarbeten m. m. utföras. Kostnaderna härför beräknar jag till sammanlagt 300 000 kr. Jag förordar att stiftelsen erhåller ett statligt bidrag till dessa kostnader med nämnda belopp. Jag vill understryka att det här är fråga om kostnader av engångsnatur i samband med startandet av verksamheten och att stiftelsen inte kan räkna med ytterligare statliga bidrag till sådana kostnader. Framdeles bör sådana kostnader belasta själva driften av kursgården.

Vissa smärre iståndsättningsarbeten, främst yttre och inre målningsarbeten, behöver utföras för att få kursgården i fullt godtagbart skick när stiftelsen skall börja sin verksamhet. Dessa arbeten kommer att utföras genom fortifikationsförvaltningens försorg med anlåtande av medel som står till förvaltningens förfogande för ändamålet.

Jag förordar alltså att sammanlagt (160 000 + 300 000) 460 000 kr. anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 som bidrag till stiftelsens verksamhet m. m. under första halvåret 1971. Beloppet bör ligga inom den bestämda ramen för försvarsutgifterna. Avdrag med 460 000 kr. bör därför göras i samband med den slutliga prisregleringen av försvarsutgifterna för innevarande budgetår.

Jag bedömer att det är nödvändigt att stiftelsen för verksamheten behöver ha tillgång till ett mindre rörelsekapital. Jag räknar i detta hänseende med ett medelsbehov av 50 000 kr. Jag föreslår att denna fråga löses genom att staten ikläder sig en garanti på högst nämnda belopp för krediter till stiftelsen. Kungl. Maj:t bör hos riksdagen begära att denna bemyndigar

fullmäktige i riksgäldskontoret att teckna garantin. Kungl. Maj:t bör få utfärda erforderliga föreskrifter för kreditgarantin.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 50 000 kr. för krediter till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter för kreditgarantin,

c) till *Bidrag till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 460 000 kr.

O. Diverse

[2] O 7. **Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 179, rskr 359). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet m. m. Fr. o. m. budgetåret 1965/66 anvisas medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst, medan utgifter för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt — fr. o. m. den 1 juli 1967 — för observatörer i FN-tjänst betalas från reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 417 130 000 kr. på tilläggsstat.

Under år 1970 har riksdagen anvisat medel på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1969/70 dels för att täcka utgifter för FN-styrkan på Cypern under tiden januari—juni 1970 och för FN-observatörer under samma tid, dels för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1970: 105 bil. 1, SU 75, rskr 179). Vid utgången av juni 1969 fanns en brist på 1 650 000 kr. under anslaget som tills vidare har täckts från anslaget till oförutsedda utgifter.

Huvuddelen av ifrågavarande utgifter avses bli ersatta av FN. Intill den 1 augusti 1970 har från FN influtit 297 839 764 kr. som avser utgifter t. o. m. år 1968. Sveriges fordran hos FN enligt hittills framlagda krav uppgår f. n. till 39 342 073 kr. Härtill kommer det krav som avser utgifter för år 1969. Detta uppgår till 16 967 772 kr. Ersättningar som flyter in från FN tillgodoförs riksstatens inkomstitel Övriga diverse inkomster.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1970 har tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern förlängts t. o. m. den 15 december 1970. Utgifterna för tiden den 1 juli—den 15 december 1970 har beräknats till 1 710 000 kr. för månad eller sammanlagt 9 405 000 kr. Härutöver bör 1 milj. kr. beräknas som allmän medelsreserv med hänsyn till eftersläpande sjukvårds-

kostnader för tidigare kontingenter samt vissa utgifter som kan bli nödvändiga vid en avveckling av kontingenten på Cypern.

Antalet observatörer i FN-tjänst uppgick i september 1970 till 38. Medelsbehovet för dessa kan beräknas till 230 000 kr. för månad eller för tiden juli—december 1970 sammanlagt ca 1 380 000 kr.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkan på Cypern och för observatörer uppgår alltså till (9 405 000 + 1 000 000 + 1 380 000) 11 785 000 kr. Härutöver behövs 1 650 000 kr. för att täcka kostnader som har försträckt från anslaget till oförutsedda utgifter. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår således till 13 435 000 kr.

Med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis bestrida utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Frågan om deras täckning bör få tas upp framdeles.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 13 435 000 kr.

[3] O 8. Svenska övervakningskontingenten i Korea. Efter förslag i prop. 1953: 234 anvisade riksdagen (SU 196, rskr 431) på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1953/54 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 5 milj. kr. till svenska övervaknings- och repatrieringskontingenterna i Korea.

Den svenska repatrieringskontingenten upplöstes efter slutfört uppdrag i mars 1954. Övervakningskontingentens uppdrag kvarstår allttjämt, men dess personal har reducerats avsevärt och uppgår nu till åtta personer mot omkring 90 personer i mars 1955.

För övervakningskontingentens fortsatta verksamhet har riksdagen under förevarande anslagsrubrik efter förslag av Kungl. Maj:t anvisat sammanlagt 17 260 000 kr. (jfr senast prop. 1970: 105 bil. 1, SU 75, rskr 179). Hittills har alltså anvisats 22 260 000 kr. för ifrågavarande ändamål. De medel som anvisades senast beräknas täcka utgifterna för kontingentens verksamhet t. o. m. december 1970.

Det kan inte bedömas hur länge övervakningskontingenten i Korea behöver fortsätta sin verksamhet. Medel för verksamheten bör emellertid beräknas för tiden t. o. m. utgången av år 1971. Jag anser att kontingentens personalstyrka även i fortsättningen bör hållas så låg som möjligt.

För den fortsatta verksamheten räknar jag med ett medelsbehov av 83 000 kr. för månad eller för hela år 1971 996 000 kr. Utgifterna för tiden augusti—december år 1970 beräknas komma att överskrida sum-

man av anvisade medel med ca 124 000 kr. beroende på att hänsyn inte har tagits till lönekostnadspålägg vid föregående beräkning. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till (996 000 + 124 000) 1 120 000 kr. Beräkningen av medelsbehovet måste betraktas som ungefärlig med hänsyn till svårigheterna att beräkna vissa utgiftsposter samt möjligheten av en avveckling av kontingentens verksamhet. Ett eventuellt behov av ytterligare medel får tillgodoses genom anlitan av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av utgifter som bestrids på detta sätt torde få anmälas framdeles.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Svenska övervakningskontingenten i Korea* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 1 120 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[4] 8 a. **Vissa byggnadsarbeten vid statens civilförvarsskolor.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1970/71.

I prop. 1970: 1 (bil. 6 s. 177) anförde jag bl. a. att jag inte hade något att erinra mot ett av civilförvarsstyrelsen framlagt förslag om försöksverksamhet med en ändrad utbildningsorganisation. Förslaget syftade till att koncentrera utbildnings- och övningsverksamheten inom civilförsvaret till färre enheter och att samordna denna verksamhet med materielltjänsten. Enligt förslaget skulle försöksverksamhet med detta syfte äga rum under budgetåret 1970/71. Försöksverksamheten skulle förläggas till Revingeby och omfatta utbildnings- och förrådsverksamheten i Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. För att genomföra förslaget krävdes bl. a. viss upprustning av byggnader och övningsanordningar. Riksdagen (SU 4, rskr 4) hade inte något att erinra mot förslaget.

Genom beslut i juli 1970 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med redovisade bygghandlingar uppföra en utbildningsanläggning i Revingeby, omfattande tre förläggingsbyggnader, matsalsbyggnad, administrationsbyggnad och lektionsbyggnad samt yttre arbeten och försörjningsåtgärder inom en kostnadsram av 4 620 000 kr. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att för ändamålet förskottsvis ta i anspråk tillgängliga medel under anslaget Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret.

I samband med sina anslagsframställningar för budgetåret 1971/72 har

byggnadsstyrelsen anmält att styrelsen under budgetåret 1970/71 behöver disponera 3 950 000 kr. för byggnadsarbetena i Revingeby.

Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten bör betalas av medel under investeringsanslag. Jag förordar därför att för ändamålet anvisas ett investeringsanslag av 3 950 000 kr. på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71. Beloppet bör ligga inom den för budgetåren 1968/69—1971/72 bestämda anslagsramen för civilförsvaret. Anslagsramen för civilförsvaret för budgetåret 1971/72 bör därför minskas med 3 950 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid statens civilförsvars- skolor* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 3 950 000 kr.

III. Försvarets fastighetsfond

Kasernbyggnaders delfond

[5] 6 a. **Ersättningsbyggnader m. m. vid Livregementets husarer och Skaraborgs pansarregemente.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1970/71.

Genom beslut i maj 1970 godkände Kungl. Maj:t en mellan försvarets fastighetsnämnd och Skövde stads drätselkammare träffad principöverenskommelse, enligt vilken staten till staden överlåter del av Livregementets husarers (K 3) och Skaraborgs pansarregementes (P 4) övningsfält i Skövde med vissa därinom belägna byggnader och anläggningar. I anslutning härtill uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationsförvaltningen dels att med drätselkammaren träffa slutligt avtal om bl. a. överlåtelsen till staden på i huvudsak samma villkor som i principöverenskommelsen, dels att inkomma med av överlåtelsen föranlett förslag till utförande av erforderliga ersättningsbyggnader och nya utbildningsanordningar m. m. för K 3 och P 4.

Slutligt avtal om överlåtelsen, som omfattar ca 27 ha, har sedermera träffats mellan fortifikationsförvaltningen och Skövde stads drätselkammare. Den överlåtna marken avses dels att ställas till Aktiebolaget Volvos förfogande för utvidgning av bolagets anläggningar i Skövde, dels för att dra fram en förbifart öster om staden. Ett mindre område överläts av staden till staten enligt samma avtal.

Enligt avtalet betalar staden till staten en mellanavgift av 3 870 000 kr. Härutöver erlägger staden 205 000 kr. i ersättning för vissa flyttningskostnader samt 250 000 kr. i ersättning för intrång på statens kvarvarande mark och den verksamhet som bedrivs där.

Fortifikationsförvaltningen har nu kommit in med förslag om att uppföra ersättningsbyggnader m. m. för de byggnader och anläggningar som

ingår i överlåtelsen till staden. Förslaget avser utförande inom försvarets kvarvarande mark av vissa utbildningsanordningar utomhus, en förrådsbyggnad, filmskjutbana, lektionssalsbyggnad, korthållsbana samt vägar och dräneringsarbeten. Vidare avses ett kallgarage och två förrådsbyggnader flyttas. Kostnaderna för arbetena har beräknats till 1,6 milj. kr. Härifrån skall räknas av det belopp, 205 000 kr., som staden betalar som flyttning-ersättning. Medelsbehovet för arbetena uppgår alltså till (1 600 000—205 000) 1 395 000 kr. Jag föreslår att 1 395 000 kr. anvisas för ändamålet utanför ramen för det militära försvaret på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättningsbyggnader m. m. vid Livregementets husarer och Skaraborgs pansarregemente* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 1 395 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler härefter de ärenden under socialdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Femte huvudtiteln

E. Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård m. m.

[1] E 14. **Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning.** Till detta ändamål har för budgetåret 1970/71 anvisats ett reservationsanslag av 800 000 kr.

Statens bakteriologiska laboratorium

Statens bakteriologiska laboratorium (SBL) har hemställt, att 1 270 000 kr. anvisas för inredning och utrustning av en planerad nybyggnad för tuberkulosdiagnostik inom SBL:s område. Som motiv härför har anförts, att lokalsituationen sedan flera år varit ett dominerande problem. Den bristande tillgången på lokaler och lokalernas beskaffenhet har försvårat — eller i vissa fall omöjliggjort — en förnuftig planering av verksamheten och givit upphov till problem i vad avser arbetarskyddet. Fr. o. m. den 1 april 1970 har tuberkulosdiagnostiken temporärt lagts ned i avvaktan på iordningställandet av nya lokaler. Verksamheten har därvid lagts ut till andra laboratorier utanför SBL fram till den 31 januari 1971.

I samråd med bl. a. byggnadsstyrelsen har utrustningen kostnadsberäknats till 1 270 000 kr.

Därvid har bl. a. förutsatts, att all användbar utrustning i de gamla lokalerna kommer att flyttas och användas i de nya lokalerna.

Departementschefen

De lokaler som SBL förfogar över för sin tuberkulosektion är ur smittskyddssynpunkt otillfredsställande. Med anledning härav har byggnadsstyrelsen efter framställning från SBL hos Kungl. Maj:t hemställt om medel för att uppföra en nybyggnad för tuberkulosdiagnostik. Jag kommer senare under anslaget Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde att närmare redovisa styrelsens byggnadsförslag samt föreslå att kostnaderna under innevarande budgetår för att uppföra byggnaden får bestridas från nämnda anslag.

Inom de nuvarande lokalerna har det inte funnits utrymme för en sådan utrustning, som är nödvändig för att tillgodose kravet på skydd mot luftsmitta. Det är nödvändigt att den nu planerade byggnaden får en sådan utrustning att smittrisen i största möjliga utsträckning elimineras.

Jag har inte något att erinra mot SBL:s förslag till utrustning av den planerade byggnaden för tuberkulosdiagnostik. Den sammanlagda kostnaden beräknar jag till 1,2 milj. kr. Därav erfordras 600 000 kr. på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår för att påbörja upphandlingen av utrustning. Eftersom det är angeläget att även återstående del av utrustningen kan beställas under detta budgetår förordar jag, att riksdagens medgivande utverkas för beställning under budgetåret 1970/71 av utrustning till SBL till ett värde av högst 600 000 kr. Upphandlingen bör ske i samråd med utrustningsnämnden för universitet och högskolor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge, att utrustning till den tuberkulosdiagnostiska sektionen vid statens bakteriologiska laboratorium beställs till ett värde av högst 600 000 kr., att betalas tidigast under budgetåret 1971/72;

b) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

[2] E 20. **Statens rättsläkarstationer: Inredning och utrustning.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1970/71.

Kungl. Maj:t uppdrog den 6 juni 1968 åt byggnadsstyrelsen att projektera en nybyggnad för statens institut för folkhälsan och arbetsmedicinska institutet m. m. I anslutning till detta uppdrag har byggnadsstyrelsen i samarbete med socialstyrelsen inventerat lokalbehovet för vissa andra myndigheter, som är särskilt trångbodda. I skrivelse den 16 december 1968 har byggnads-

styrelsen föreslagit bl. a., att antropologisk-genetiska avdelningen vid statens rättsläkarstation i Stockholm erhåller lokaler i kvarteret Blästern. Detta skulle medge viss expansion av verksamheten. Lokalerna, som tidigare disponerades av karolinska institutet, har byggts om och beräknas vara inflyttningsklara vid årsskiftet 1970/71.

Socialstyrelsen har framlagt förslag till inredning och utrustning av avdelningens nya lokaler och hemställt att 131 000 kr. ställs till styrelsens förfogande för ändamålet.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor tillstyrker socialstyrelsens förslag. Vidare anser nämnden, att avdelningens utrustning bör förstärkas med hänsyn till eventuell expansion av verksamheten. För telefon, snabbtelefon, brand- och städutrustning samt för flyttningskostnader beräknar nämnden ett belopp av 24 000 kr. För nödvändig komplettering av apparatutrustningen beräknar nämnden dessutom 200 000 kr.

Utrustningsnämnden tillstyrker sålunda att ett belopp om (131 000 + 24 000 + 200 000) 355 000 kr. ställs till socialstyrelsens förfogande samt hemställer att inköpen sker genom nämnden.

Departementschefen

Utrustningsnämndens förslag till inredning och utrustning av de nya lokaler, som ställs till förfogande för den antropologisk-genetiska avdelningen vid statens rättsläkarstation i Stockholm kan i stort sett godtas. Jag beräknar dock medelsbehovet till 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens rättsläkarstationer: Inredning och utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

G. Universitetssjukhus m. m.

[3] **G 5. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning.** Till ändamålet har för budgetåret 1970/71 anvisats ett reservationsanslag av 5,2 milj. kr.

Kungl. Maj:t har den 26 september 1969 uppdragit åt kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande att låta uppföra viss byggnad, som utgör etappen 3 av centralkomplexets utbyggnad vid akademiska sjukhuset, inom en kostnadsram av 78 milj. kr. Byggnaden, som beräknas kunna tas i bruk omkring den 1 januari 1974, skall innehålla lokaler för neurologi och neurokirurgi, neurofysiologiskt centrallaboratorium, hud- och ögonkliniker samt rehabiliteringsklinik m. m. Byggnadsföretaget har redovisats i prop. 1969: 102 (SU 85, rskr 217) och 1970: 1 (bil. 7 s. 229, SU 5, rskr 5). Byggnadsföretaget innefattas i det mellan staten och Uppsala läns landsting träffade avtalet angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m.

(prop. 1961: 79, SU 97, rskr 265; prop. 1967: 105 bil. 2 s. 11, SU 73, rskr 185). Staten betalar 40 % av byggnads- och utrustningskostnaderna.

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande har lämnat över förslag om anskaffning av utrustning till nybyggnaden till ett värde av totalt 28 milj. kr. i prisläget den 1 januari 1970. Kommittén har vidare begärt, att utrustning skall få beställas för totalt 18 milj. kr. att, i vad avser statens andel av kostnaderna, betalas med en tredjedel tidigast under budgetåret 1971/72. Då statens andel uppgår till 7,2 milj. kr. innebär förslaget för statens del, att 2,4 milj. kr. skulle betalas tidigast under nämnda budgetår.

Departementschefen

Riksdagens medgivande bör utverkas att beställa utrustning till nybyggnad för neuroblock samt hud-, ögon- och rehabiliteringskliniker m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala till ett värde av totalt högst 18 milj. kr. att — i fråga om statens andel på högst 7,2 milj. kr. — betalas med en tredjedel tidigast under budgetåret 1971/72 och med två tredjedelar tidigast under budgetåret 1972/73. Utrustningen kräver lång leveranstid och får anses ligga inom ramen för det utrustningsprogram, som senare kan komma att fastställas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att i enlighet med vad jag anfört medge, att utrustning till ett blivande block för neuro-, hud-, ögon- och rehabiliteringskliniker m. m. vid akademiska sjukhuset i Uppsala får beställas till ett värde av högst 18 000 000 kr. att, såvitt på staten ankommer, betalas, i vad avser 6 000 000 kr. tidigast under budgetåret 1971/72 och i vad avser 12 000 000 kr. tidigast under budgetåret 1972/73.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[4] 11. **Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde.** Till ändamålet har för budgetåret 1970/71 anvisats ett investeringsanslag av 14 milj. kr.

Inledning

Under anslaget har medel beräknats för följande ändamål.

1. Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.
2. Vissa byggnadsarbeten för rättspsykiatriska kliniker.
3. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna.

4. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.

5. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.

6. Vissa byggnadsarbeten vid statens rättsläkarstation i Uppsala.

Fråga om användande av medel från anslaget till bestridande av vissa kostnader för nybyggnader för *dels* tuberkulosdiagnostik vid statens bakteriologiska laboratorium, *dels* en barnpsykiatrisk klinik m. m. vid lasarettet i Lund bör nu redovisas för riksdagen.

Behållningen under anslaget uppgick vid utgången av budgetåret 1969/70 till drygt 25,7 milj. kr. Någon medelsanvisning på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår behövs inte för nämnda ändamål.

Nybyggnad för tuberkulosdiagnostik vid statens bakteriologiska laboratorium

Statens bakteriologiska laboratorium (SBL) har hos byggnadsstyrelsen anhållit om ändamålsenliga lokaler för tuberkulosektionen vid laboratoriet. Enligt byggnadsstyrelsen bör lokalbehovet tillgodoses i en nybyggnad.

Byggnadsstyrelsen har med anledning härav redovisat byggnadsprogram för en sådan byggnad samt hemställt om medel för utförande av densamma.

Byggnaden föreslås förlagd till ett område inom södra delen av SBL som i utbyggnadsplanen förutsatts utnyttjad för byggnader av provisorisk eller udda karaktär. Rumsytan uppgår till ca 320 m², totalytan till 825 m² och byggnadsvolymen till 2 430 m³.

Kostnaderna för nybyggnaden uppskattas till 1 730 000 kr. i prisläget den 1 april 1970, varav 265 000 kr. utgör utrednings- och projekteringskostnader.

Byggnadsarbetena föreslås starta under januari 1971. Byggnadstiden beräknas till nio månader. Medelsåtgången under innevarande budgetår beräknas till 900 000 kr.

Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund

Till uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund har senast för budgetåret 1968/69 anvisats ett investeringsanslag av 30 000 kr. (prop. 1968: 1 bil. 7 s. 245, SU 5, rskr 5). Sammanlagt har för ändamålet anvisats 4 560 100 kr.

Enligt avtal med Malmöhus läns landsting om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund (prop. 1962: 77, SU 146, rskr 324) har staten uppfört en nybyggnad, som lämnats över till landstinget med skyldighet att i denna anordna en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund. Staten har vidare anordnat viss kulvert till kliniken m. m. (prop. 1965: 1 bil. 7 s. 405, SU 5, rskr 5). Redogörelse för byggnadsföretagen har lämnats i prop. 1968: 1 (bil. 7). Landstinget skall bidra med en åttondel av kostnaderna. Bidraget tillgodoförs statsverket såsom inkomst.

Byggnadsstyrelsen har anmält, att slutkostnaden för den nya barnpsykiatriska kliniken blivit 3 959 000 kr. Kulvertarbetena har kostat 611 000 kr. Sammanlagda kostnaden har således blivit 4 570 000 kr. Byggnadsstyrelsen redovisar sålunda ett ytterligare medelsbehov för ändamålet av 10 000 kr.

Departementschefen

Som jag påpekat när jag i det föregående berört anslaget Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning (p. 1) är det nödvändigt att SBL för sin tuberkulosektion erhåller nya lokaler för att tillgodose de krav på skydd mot smitta, som rimligen kan ställas på laboratoriet. Jag förordar därför att en av byggnadsstyrelsen föreslagen nybyggnad för tuberkulosdiagnostik uppförs. Jag har inte något att erinra mot beräkningen av kostnaderna för nybyggnaden och den beräknade medelsåtgången under innevarande budgetår. Jag förordar att byggnadsobjekt förs upp i investeringsplanen med en kostnadsram av 1 730 000 kr. i prisläget den 1 april 1970.

Jag har vidare inte något att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag att höja kostnadsramen för objektet Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik m. m. vid lasarettet i Lund med 611 000 kr. Tillkommande utgift med anledning härav, 10 000 kr., bör bestridas från förevarande anslag.

Sammanfattningsvis räknar jag sålunda med att kostnaderna under innevarande budgetår för nu redovisade byggnadsarbeten för tuberkulosdiagnostik och för den barnpsykiatriska kliniken m. m. vid lasarettet i Lund kan bestridas av tillgängliga medel under anslaget Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde. Kostnaderna uppgår till sammanlagt 910 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifterna för nybyggnader för tuberkulosdiagnostik vid statens bakteriologiska laboratorium och för en barnpsykiatrisk klinik m. m. vid lasarettet i Lund.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland,
i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler härefter de ärenden under kommunikationsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

[1] A 3. **Extra utgifter.** På riksstaten för innevarande budgetår har under ifrågavarande anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 260 000 kr. Med beaktande av en disponibel reservation på anslaget vid ingången av budgetåret om 139 000 kr. finns totalt 399 000 kr. att tillgå. Detta belopp kan bedömas bli otillräckligt med hänsyn till tidigare ej beräknat bidrag till täckande av kostnader för vissa trafikstudier enligt Kungl. Maj:ts uppdrag åt statens väginstitut den 17 juni 1970. Belastningen på anslaget kan för hela budgetåret 1970/71 förväntas uppgå till ca 570 000 kr. Ett ytterligare medelsbehov föreligger således om 170 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr.

C. Trafiksäkerhet

[2] C 7. **Kostnader för nytt bilregister m. m.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1970/71.

Bilregister

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1964 tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet den 2 juli 1964 överdirektören K. S. Edström att såsom sakkunnig verkställa utredning angående fordonsregistreringen och därmed sammanhängande spørsmål. För utredningen antogs benämningen bilregisterutredningen. Sedan Edström på egen begäran entledigats uppdrog departementschefen den 15 mars 1966 åt landssekreteraren Stig N. S. Swanstein att fortsätta utredningsarbetet. Genom beslut den 10 februari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med bilregisterutredningen utföra för utredningen erforderligt systemutvecklingsarbete avseende automatisk databehandling.

Bilregisterutredningen har i juni 1968 avgett principbetänkandet Bilregistrering (SOU 1968: 23).

Riksdagen (prop. 1969: 30, SU 42, 3LU 30, BeU 32, rskr 132) godtog utredningens förslag till riktlinjer för den fortsatta utformningen av bilregisterorganisationen.

Bilregisterutredningen avser att inom kort i ett slutbetänkande lägga fram förslag till detaljerad organisation och utformning av registreringsverksamheten.

Körkortsregister

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 mars 1967 uppdrog chefen för kommunikationsdepartementet den 18 maj samma år åt verkställande direktören Rune Hermansson att såsom sakkunnig inom departementet utreda frågan om centralt körkortsregister m. m. och därmed sammanhängande spørsmål. Utredningen antog benämningen körkortsutredningen.

Körkortsutredningen har i maj 1970 avgett betänkandet Körkort och körkortsregistrering (SOU 1970: 26). Beträffande körkortsregistret innehåller betänkandet endast principförslag. I fråga om körkortets utformning m. m. har i allt väsentligt förutsättningarna varit givna genom 1967 års riksdagsbeslut (prop. 1967: 55, SU 89, 3LU 31, rskr 204 och 209) jämte 1968 års vägtrafikkonvention, varför utredningen här har kunnat redovisa ett slutligt förslag jämte förslag till författningar. I fråga om körkortsregistret innebär förslaget att ett centralt körkortsregister skall baseras på automatisk databehandling.

Den 2 oktober 1970 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med körkortsutredningen tills vidare utföra det systemtekniska utvecklingsarbete och den programmering, som sammanhänger med körkortsutredningens fortsatta bearbetning av frågorna om körkortsregistreringen, och att därvid tillvarata möjligheterna att på lämpligt sätt samordna ifrågasvarande uppdrag med det arbete som statskontoret bedriver för bilregisterutredningens räkning.

Kungl. Maj:t bemyndigade den 14 maj 1970 statskontoret att träffa avtal om köp eller hyra av datamaskin för huvudsakligen det centrala bilregistret till ett köppris av 18,5 milj. kr. exklusive importkostnader, därvid kostnaderna för utrustningen skulle betalas från sjunde huvudtitelns investeringsanslag Statens datamaskinfond: Anskaffning av datamaskiner.

Inrättandet av en nämnd för planering och idrifttagning av det nya bilregistret

Bilregisterutredningen har i skrivelse den 23 februari 1970 aktualiserat frågan om lämplig organisation av planeringen för det nya bilregistret, sedan utredningen avlämnat sitt slutbetänkande och därmed avslutat sitt arbete.

Ett utmärkande drag för den nya registreringsorganisationen är att den baseras på utnyttjande av ADB och snabba telekommunikationer. Förberedelserna för ADB-systemets införande inbegriper — förutom en omvandling av länsstyrelsernas nuvarande manuella register till maskinellt läsbar form och deras sammanföring till ett centralt maskinellt register — även systemarbete, programmering och programutprovning m. m. Det är emellertid inte enbart införandet av ADB och därmed sammanhängande registercentralisering som medför tids- och arbetskrävande förberedelser. Samtliga registreringspliktiga fordon skall förses med registreringsskyltar av helt ny typ med ett speciellt kontrollmärke vilket innebär flera tekniska och organisatoriska problem.

Den av statsmakterna angivna tidsplanen innebär, att en länsvis omläggning till ny registreringsorganisation inleds i början av år 1972 för att vara helt genomförd omkring mitten av år 1973. Tidsplanen förutsätter bl. a. att det systemtekniska utvecklingsarbetet och programmeringen — som numera omhänderhas av Statskonsult AB — samt utvecklingsarbetet på nya registreringsskyltar och kontrollmärken kan bedrivas i samma takt som hittills.

Statskonsults arbete på ADB-systemet och utvecklingen av skyltar och märken kan emellertid inte bedrivas som självständiga arbetsuppgifter, utan utredningen måste låta sina allmänna mål och överväganden vägleda de tekniska experterna, från vilka utredningen i sin tur får underlag av betydelse för lösning av olika principfrågor beträffande den nya organisationen. Denna fortlöpande nödvändiga samverkan innebär att utredningen

f. n. inte enbart arbetar med sitt slutbetänkande utan samtidigt utövar en styrande och planerande funktion inför övergången till den nya registreringsorganisationen. Denna lednings- och planeringsfunktion måste bestå även sedan utredningen avlämnat sitt slutbetänkande. Med hänsyn härtill bör beslut nu fattas om vem som här efter skall överta ansvaret.

Utredningen har övervägt olika alternativ, såsom fortsatt uppdrag för bilregisterutredningen, åläggande för statens trafiksäkerhetsverk, bildandet av en särskild arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet eller tillskapandet av en speciell nämnd. Beträffande det sistnämnda alternativet erinrar utredningen om tillskapandet av centralnämnden för fastighetsdata, som övertog fastighetsregisterutredningens uppgifter, samt centrala folkbokförings- och uppbořdsnämnden, som ålades uppbořdsorganisationskommitténs återstående uppgifter.

Även i fråga om bilregistret anser utredningen, att en självständig nämnd med företrädare för berörda intressen skulle ge de bästa möjligheterna att effektivt leda det omfattande arbete som övergången till ny organisation medför.

Den föreslagna nämnden bör träda i funktion så snart utredningen avlämnat sitt slutbetänkande och vara verksam till dess att registeromläggningen genomförts och den nya organisationen visat sig fungera tillfredsställande. För att bevara kontinuiteten i verksamheten bör nämnden bestå av företrädare för utredningen. Vidare bör i nämnden ingå representanter för olika intressenter i registreringsverksamheten. Därutöver skall experter för särskilda uppgifter kunna knytas till nämnden.

Nämnden bör överta det fulla ansvaret för den fortsatta verksamheten, dvs. såväl det planeringsarbete som utredningen f. n. bedriver som det utvecklingsarbete som statskontoret m. fl. nu svarar för. Nämnden bör inom ramen för de medel som ställs till förfogande få anställa erforderlig personal. Trafiksäkerhetsverket bör därvid svara för de med nämndens verksamhet förenade administrativa och kamerala funktionerna.

Departementschefen

Bilregisterutredningens betänkande Bilregistrering (SOU 1968:23) och körkortsutredningens betänkande Körkort och körkortsregistrering (SOU 1970:26) innehåller principförslag såvitt avser register och registreringsorganisation. På grundval av förstnämnda betänkande lades i prop. 1969:30 fram förslag till riktlinjer för den fortsatta utformningen av bilregisterorganisationen, vilket förslag godtogs av riksdagen. Körkortsutredningens förslag till bl. a. utformning av körkortsregistret avses bli förelagt 1971 års riksdag.

Liksom bilregistret bör enligt körkortsutredningen körkortsregistret baseras på automatisk databehandling. Utredningen föreslår därvid en samordning av de båda registren i första hand genom att de läggs på en ge-

mensam datamaskinanläggning. För en sådan uppläggning — vilken även förordats av bilregisterutredningen — talar såväl tekniska som organisatoriska och ekonomiska skäl.

Som tidigare anförts har statskontoret genom skilda beslut fått i uppdrag att i samråd med ifrågavarande båda utredningar utföra erforderligt systemutvecklingsarbete m. m. Statskontoret skall vid fullgörandet av uppdragen tillvarata möjligheterna att på lämpligt sätt samordna dessa.

Förberedelser pågår f. n. för att genomföra den av riksdagen godkända omorganisationen av bilregisterverksamheten. Datamaskin för i första hand bilregistrets behov har enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande beställts genom statskontoret för en första delleverans i februari 1971 och slutleverans under hösten samma år. Vidare pågår undersökningar i Svenska utvecklingsaktiebolagets regi beträffande utformningen och tillverkningen av nya registreringsskyltar m. m.

Bilregisterutredningen fungerar f. n. som ledningsorgan för de olika angivna aktiviteterna. När utredningen inom kort slutfört sitt egentliga utredningsarbete måste de omfattande och krävande lednings- och planeringsuppgifterna föras över till annat lämpligt organ. I likhet med utredningen finner jag, att en för ändamålet särskilt tillskapad nämnd skulle ge de bästa möjligheterna att effektivt leda det återstående erforderliga planerings- och systemutvecklingsarbetet jämte idrifttagningen av bilregistret. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till körkortsutredningens betänkande bör nämndens arbete bedrivas så att den angivna registersamordningen underlättas.

Nämnden bör inrättas den 1 januari 1971 och vara verksam till dess registeromläggningen är genomförd och den nya organisationen visat sig fungera tillfredsställande.

I nämndens åligganden ingår — förutom det systemtekniska arbetet och arbetet i samband med leverans och installation av ADB-utrustningen — handläggningen av frågor om tillverkning av nya registreringsskyltar och kontrollmärken, utarbetande av anvisningar och instruktioner för bl. a. länsstyrelsernas verksamhet, förslag till slutlig central och regional personalorganisation, erforderlig utbildning och information, förslag till särskilda avgifter i vissa fall samt ersättningsbestämmelser för bearbetningar i det nya registret m. m.

Som ledamöter av nämnden bör ingå företrädare för — förutom den hitillsvarande bilregisterutredningen och körkortsutredningen — kommunikationsdepartementet, rikspolisstyrelsen, trafiksäkerhetsverket, statskontoret, statistiska centralbyrån och riksskatteverket.

Till nämndens förfogande bör finnas ett kansli. Detta bör tillföras såväl lednings- och sekretariatspersonal av bl. a. det slag som f. n. ingår i bilregisterutredningen som biträdespersonal för allmänna kontorsgöromål. Vidare krävs under det fortsatta arbetet ytterligare teknisk och administra-

tiv expertis av olika slag. Med hänsyn till att — som jag tidigare framhållit — nämnden bör ha ansvaret för verksamheten intill den tidpunkt då hela systemet är i funktion måste den nya centrala organisationen för registerverksamheten i huvudsak byggas upp i anslutning till nämnden för att senare flyttas över till den slutligen ansvariga myndigheten, statens trafiksäkerhetsverk. De personaladministrativa och kamerala ärendena inom nämnden föreslås dock redan från början handläggas av trafiksäkerhetsverket.

Det beräknade medelsbehovet för nämnden och dess verksamhet för innevarande budgetår framgår av följande sammanställning.

	1970/71 (tusental kr.)
<i>Kostnader för bilregisterdelen</i>	
A. Hyra för datamaskin m. m.	830
B. Systemutveckling, programmering, programutprovning, utbildning och information samt omläggning av nuvarande register	2 996
C. Produktionsunderlag m. m. för registrerings skyltar	500
<i>Tillkommande kostnader för körkortsregisterdelen</i>	
D. Systemutveckling m. m.	580
Summa kostnader	4 906

Bilregisterutredningen har beräknat det totala medelsbehovet för nämnden och dess verksamhet till 46,2 milj. kr. för innevarande och de två närmast följande budgetåren.

Jag föreslår, att medel till nämndens verksamhet för innevarande budgetår anvisas på tilläggsstat I till riksstaten under ett nytt reservationsanslag på sjätte huvudtiteln benämnt Kostnader för nytt bilregister m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) besluta att den 1 januari 1971 skall inrättas en särskild nämnd med de uppgifter jag angett i det föregående,
- b) till *Kostnader för nytt bilregister m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 4 906 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

F. Diverse

[3] **F 9. Kostnader för riskgaranti till Scandinavian Airlines System.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för innevarande budgetår.

I skrivelse den 26 september 1970 till regeringarna i Sverige, Danmark och Norge har konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS) med hänvisning till läget på försäkringsmarknaden i fråga om krigs- och kapningsrisk för flygplan hemställt att de tre staterna övertar ansvaret gentemot SAS för krigs- och kapningsrisken för konsortiets flygplansflotta.

SAS har sin flygplansflotta försäkrad mot förlust av eller skada på flygplanen — s. k. kasko — samt mot ansvar för skada på passagerare och gods och på tredje man. Denna civilriskförsäkring utesluter enligt särskild avtalsklausul ersättning för skada till följd av krig m. m. Mot sådan skada är SAS täckt genom krigsriskförsäkring, som omfattar såväl kasko som befordrings- och tredjemansansvar.

Den särskilda risk som flygbolagen löpt genom flygplanskapningar har tidigare varit täckt av krigsriskförsäkringen, om kapningen skett i samband med krig eller liknande, och genom civilriskförsäkringen i övriga fall av kapning. Denna risktäckning har inte föranlett någon extra premiekostnad.

Utvecklingen har emellertid lett till nya principer på försäkringsmarknaden i fråga om täckning av kapningsrisken. Civilriskförsäkringen täcker sålunda inte längre någon kapningsrisk.

SAS

SAS anför att försäkringsvärdet av konsortiets flygplansflotta är omkring 1,65 miljarder kr. Konsortiets totala försäkringspremie under det försäkringsår som utlöpte den 30 september 1970 uppgick till omkring 36 milj. kr. SAS har ingått avtal med försäkringsgivarna om ny civilriskförsäkring — utom beträffande kapningsrisken för kasko — fr. o. m. den 1 oktober 1970 mot en premie om 42,6 milj. kr.

SAS avsåg att täcka krigs- och kapningsriskerna genom särskilda försäkringar. De flygplanskapningar med efterföljande sprängningar som ägde rum under september månad ledde emellertid till kaos på försäkringsmarknaden inom detta område. Så småningom antydde möjligheten att krigsriskförsäkring skulle kunna tecknas men mot betydligt höjd premie. Vidare antydde möjligheten av tilläggsförsäkring av kapningsrisken för kasko mot en premie på omkring 20 milj. kr. per år och en icke täckt självrisk på en tredjedel av skadebeloppet. SAS hade inte kunnat få bindande anbud på mer än ca 50 % av krigsriskförsäkringen och tilläggsförsäkringen för kapningsrisk. Även om nya anbud skulle framkomma, blev det med all sannolikhet fortfarande fråga om endast delvis täckning och om utomordentligt höga premier.

SAS anser att det inte är förenligt med konsortiets uppgift och dess förpliktelser mot de tre staterna att helt eller delvis inställa linjetrafiken. Samtidigt finner man det affärsmässigt oförsvarligt eller rent av omöjligt

att med de värden som står på spel och med de förpliktelser konsortiet har mot sina långgivare flyga utan täckning av krigs- och kapningsrisk. SAS anhåller därför att de tre staterna tills vidare övertar ansvaret för krigs- och kapningsrisken för kasko med en fördelning som svarar mot ägareförhållandena i konsortiet. Ansvaret bör enligt SAS täcka försäkringsvärdet på konsortiets hela flygplansflotta och i princip ha samma omfattning som det ansvar försäkringsbolagen skulle påtagit sig vid fullständig försäkring. Det förutsätts att SAS skall betala närmare överenskommet vederlag för ansvarsövertagandet.

Departementschefen

Målet för den skandinaviska luftfarten, sådan den konkretiserats i SAS-samarbetet, har varit och bör vara att verksamheten skall drivas på ett sådant sätt att ekonomiskt stöd från staterna inte fordras. Verksamhetens utpräglad internationella karaktär gör den emellertid i hög grad känslig för yttre politiska och ekonomiska förhållanden som konsortiet och de tre staterna inte råder över. Bl. a. på grund härav har de tre staterna sedan år 1951 lämnat konsortiets moderbolag vissa ekonomiska garantier.

Den situation som uppkommit på flygförsäkringsmarknaden till följd av de allt vanligare och allt allvarigare flygplanskapningarna ligger helt utanför SAS' och de tre staternas kontroll. Den premie som SAS förväntas få betala för att till 2/3 täcka risken för förlust av eller skada på flygplan till följd av kapning, om försäkringsgivare över huvud kan anskaffas, medför en årlig merkostnad för konsortiet på ca 20 milj. kr. En sådan utgift i förening med den självrisk konsortiet likväl skulle få stå innebär en allvarlig och oförutsedd belastning för konsortiets verksamhet. Efter samråd med de danska och norska transportministrarna anser jag därför att de tre staterna bör överta ansvaret för kapningsrisken för kasko så länge täckning av denna risk inte kan erhållas på försäkringsmarknaden mot skäliga premier och villkor. Läget på försäkringsmarknaden motiverar däremot f. n. inte att staterna övertar också ansvaret för krigsrisk för kasko.

Riskövertagandet bör ske efter en överenskommelse mellan de tre staterna innebärande att — med tillämpning av de inom SAS-samarbetet gängse fördelningsgrunderna — SAS garanteras ersättning för förlust av eller skada på konsortiets luftfartyg till följd av kapning, så länge kaskoförsäkring häremot inte kan erhållas mot skäliga premier och villkor. En sådan garantiförpliktelse ligger helt i linje med den ordning som tillämpas i fråga om den allmänna ekonomiska garantin till konsortiets moderbolag.

Garantin bör omfatta flygplan som tillhör något av konsortiets moderbolag när flygplanet används av SAS. Som en följd av konsortiets disposition av flygplansflottan kan gränsdragningsproblem uppkomma vid bedömningen om visst flygplan skall anses tillhöra något av konsortiets moderbolag och anses använt av SAS. Bl. a. kan det visa sig omöjligt att alltid

särskilja de SAS-plan som disponeras av det av SAS's moderbolag bildade konsortiet Scanair för chartertrafik. Sådana gränsdragningsproblem får beaktas vid den närmare utformningen av garantin.

I princip bör garantin vila på försäkringsmässiga grunder. Detta leder till att SAS bör stå en viss självrisk per skadetillfälle och erlægga en garantiavgift beräknad med utgångspunkt i den premie som man kan antaga skulle ha utgått för försäkring av kapningsrisken för kasko, om inte den extraordinära situationen inträtt.

Garantins tillfälliga karaktär måste understrykas genom bestämmelser som gör det möjligt att återta garantin så snart godtagbar täckning för kapningsrisken kan erhållas på försäkringsmarknaden.

Med hänsyn till det anförda föreslår jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att för tiden intill utgången av september månad 1975 — vilket motsvarar löptiden för den allmänna ekonomiska garantin till SAS' moderbolag — utfärda garanti av angivet slag.

Den närmare utformningen av garantin bör ankomma på Kungl. Maj:t i samråd med de danska och norska regeringarna.

Jag föreslår, att medel för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande garanti anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår under ett nytt förslagsvis betecknat anslag på sjätte huvudtiteln, benämnt Kostnader för riskgaranti till Scandinavian Airlines System. Eftersom det är omöjligt att bedöma i vilken utsträckning garantin kan komma att tas i bruk bör endast ett formellt belopp av 1 000 kr. upptas. Influtna garantiavgifter skall tillföras anslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad som förordats i det föregående, vid behov ingå överenskommelser med de danska och norska regeringarna om riskgaranti till Scandinavian Airlines System,

b) till *Kostnader för riskgaranti till Scandinavian Airlines System* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

Bilaga 6

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter de ärenden under finansdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjunde huvudtiteln

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[1] **B 15. Inredning av byggnader för statlig förvaltning.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag på 4 milj. kr.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag pågår projektering av inredning i nybyggnaden i kvarteret Garnisonen i Stockholm. Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 3 september 1970 redovisat produktbestämning av inredning samt kostnadsberäkningar. Styrelsen har funnit det lämpligt att nybyggnaden i kvarteret Garnisonen i sin helhet förses med inredning genom lokalhållarens, dvs. byggnadsstyrelsens, försorg. Inredningen uppdelas i tre grupper: cellkontor, storum och övriga utrymmen. I cellkontor anordnas ca 2 100 arbetsplatser. Kostnaderna för inredningen i dessa lokaler beräknas uppgå till ca 7 milj. kr. I fem storum inrymmer ca 700 arbetsplatser och inredningskostnaderna härför uppgår till ca 4 milj. kr. Denna kostnad överstiger avsevärt kostnaden per arbetsplats i cellkontor. I huvudsak är merkostnaden att

hänföra till att inredningen belastas av kostnader som annars belastar byggnadskostnaderna. Detta gäller bl. a. tekniska anordningar för elförsörjning, ökat behov av arkivskåp som ersättning för cellkontorens slutna arkivutrymmen m. m. Till väsentlig del, ca 80 %, förorsakas merkostnaderna för storrums av behovet av rörliga inredningselement för att avgränsa arbetsplatser från varandra och från kommunikationslederna i storrums. Avskärmningselementen utgörs dels av växter dels av skärmar i två olika höjder. Inredningskostnaden för gruppen övriga utrymmen, som omfattar publika och gemensamma lokaler såsom fritidslokaler, restaurang, pauserum, sammanträdesrum, entréhall, korridorer och gemensamt bibliotek, uppgår till ca 7 milj. kr. Inredning av arkiv kostar ca 3 milj. kr. Kostnaderna för projektering är ca 1 milj. kr.

Genomförandet av inredningsarbetet är knutet till byggnadsprojektet och dess tidplan. Inflyttning beräknas kunna påbörjas i november 1971 och ske successivt fram till maj 1972. Bemyndigande att beställa inredning måste enligt aktuell tidplan föreligga under december 1970. Medelsförbrukningen för budgetåret 1970/71 har beräknats till 6 360 000 kr.

Departementschefen

Projekteringen av inredningen till nybyggnaden i kv. Garnisonen görs i samråd mellan byggnadsstyrelsen och statskontoret med beaktande av delresultat från den inom statskontoret pågående utredningen om normer för inredning av statliga tjänsterum. De blivande lokalnyttjarna och berörda företagsnämnder informeras fortlöpande i inredningsfrågorna. Inredningsförslaget som avser ny inredning i hela byggnaden, vilken skall inrymma ca 2 800 arbetsplatser för statistiska centralbyrån, försvarets forskningsanstalt, skolöverstyrelsen, socialstyrelsen och byggnadsstyrelsen, har kostnadsberäknats till 21,3 milj. kr. enligt prisläget i maj 1970. Jag biträder förslaget om nyinredning av byggnaden och har ej något att erinra mot totalkostnaden.

För att möjliggöra inredning av byggnaden i sådan tid att inflyttning kan påbörjas i november 1971 måste uppdrag att upphandla inredningen lämnas vid årsskiftet 1970/71. Med hänsyn härtill förordar jag, att Kungl. Maj:t begär riksdagens bemyndigande att beställa inredning till nybyggnaden i kv. Garnisonen inom en kostnadsram av 22,5 milj. kr., vilken även skall täcka prisstegringar efter maj 1970.

I betalningsmedel under innevarande budgetår behövs enligt byggnadsstyrelsen 6 360 000 kr. Häri ingår 760 000 kr. för fast arkivinredning, som byggnadsstyrelsen har anskaffat budgetåret 1969/70 och förskottsvis betalat av tillgängliga medel. På riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats 4 milj. kr. Jag förordar, att ytterligare 2,4 milj. kr. ställs till förfogande för inredning av nybyggnaden i kv. Garnisonen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge beställning av inredningar till nybyggnad i kvarteret Garnisonen för 22 500 000 kr.,

b) till *Inredning av byggnader för statlig förvaltning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

VI. Fonden för statens aktier

[2] **1. Teckning av aktier i Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.** Kungl. Maj:t har i prop. 1970: 99 lagt fram förslag till lag om förenklad aktiehantering, m. m. Förslaget innebär bl. a. att staten och fondkommissionärerna gemensamt i bolagsform skall driva en värdepapperscentral, Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Aktiekapitalet för bolaget skall vid verksamhetens början uppgå till 3 milj. kr. Staten skall äga hälften av aktierna, som skall tecknas till en kurs av 120 % för att bolagets reservfond redan vid starten skall vara fylld. De medel som behövs för teckning av statens aktier, 1,8 milj. kr., bör anvisas på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Teckning av aktier i Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 1 800 000 kr.

[3] **2, 3. Teckning av aktier i AB Industrikredit och AB Företagskredit.** AB Industrikredit bildades år 1934. Efter omorganisation år 1960 äger staten 50 % av aktiekapitalet och ett antal affärsbanker återstoden. Bolaget skall medverka till finansiering av företrädesvis mindre och medelstora företag genom att ge huvudsakligen långfristiga lån samt genom egen upplåning skaffa medel för verksamheten. AB Industrikredits långivning är företrädesvis inriktad på primärkrediter. Bolagets upplåning sker till största delen av AP-fonden. Enligt bolagsordningen skall bolaget ha ett aktiekapital av lägst 8 och högst 24 milj. kr. jämte en garantifond av 40 milj. kr. att utgöra särskild säkerhet för de av bolaget ingångna förbindelserna. Aktiekapitalet uppgår f. n. till 8 milj. kr.

AB Industrikredit har rätt att för sin rörelse upplåna medel och ikläda sig garantiförpliktelser till ett belopp som, frånräknat upplåningen mot förlagsbevis, motsvarar högst femton gånger summan av bolagets eget kapital och garantifond. Mot förlagsbevis upplånat kapital intill ett belopp motsvarande summan av bolagets aktiekapital och garantifond likställs i princip med eget kapital.

AB Företagskredit bildades år 1962. Staten och olika affärsbanker äger vardera 50 % av aktiekapitalet. Bolaget skall i likhet med AB Industrikredit medverka till finansiering av företrädesvis mindre och medelstora företag genom att ge huvudsakligen långfristiga lån samt genom egen upplåning skaffa medel till verksamheten. AB Företagskredit lämnar dock lån med en friare bedömning av säkerheterna. Bolagets upplåning sker till största delen i AP-fonden. Enligt gällande bolagsordning skall bolaget ha ett aktiekapital av lägst 4 och högst 12 milj. kr. jämte en garantifond av 12 milj. kr. att utgöra särskild säkerhet för de av bolaget ingångna förbindelserna. Aktiekapitalet uppgår f. n. till 4 milj. kr.

AB Företagskredit har rätt att för sin rörelse upplåna medel och ikläda sig garantiförpliktelser till ett belopp som, frånräknat upplåningen mot förlagsbevis, motsvarar högst sex gånger summan av bolagets eget kapital och garantifond. Mot förlagsbevis upplånat kapital intill ett belopp motsvarande summan av bolagets aktiekapital och garantifond likställs med eget kapital.

AB Industrikredit och AB Företagskredit har hemställt att åtgärder vidtas för en ökning av bolagens aktiekapital och garantifonder. Bolagen anför därvid bl. a. följande.

AB Industrikredits eget kapital inklusive fonder och vinstmedel uppgår f. n. till 14 milj. kr. Upplåningsrätten är sålunda begränsad till 1 530 milj. kr. Härav har bolaget hittills utnyttjat 1 397 milj. kr. och kan alltså disponera ytterligare 133 milj. kr. Under de senare åren har summan av utlämnade lån ökat kraftigt. Utlåningen, som år 1966 uppgick till 595 milj. kr., hade år 1969 stigit till 1 180 milj. kr. Stora anspråk på lån föreligger. För att täcka utlåningsbehovet under de närmaste tre å fyra åren beräknar bolaget i det närmaste en fördubbling av den nuvarande utlåningskapaciteten vara behövlig. I valet mellan olika alternativ att åstadkomma den därvid erforderliga upplåningsvolymen förordar bolaget en nyemission av aktier på nominellt 8 milj. kr. till pari och en ökning av garantifonden med 40 milj. kr. Härigenom erhålls en förstärkning av upplåningsmöjligheterna med 1 440 milj. kr.

AB Företagskredits eget kapital uppgår f. n. till 4 milj. kr. Upplåningsrätten är sålunda begränsad till 192 milj. kr. Härav har bolaget hittills utnyttjat 169 milj. kr. och kan alltså disponera ytterligare 23 milj. kr. Under de senare åren har bolagets utlåning ökat kraftigt och stigit från ca 61 milj. kr. år 1966 till ca 152 milj. kr. år 1969. Stora anspråk på lån föreligger. För att täcka detta utlåningsbehov under de närmaste tre å fyra åren beräknar bolaget en fördubbling av den nuvarande upplåningskapaciteten vara behövlig. För att möjliggöra den behövliga utökningen av upplåningsvolymen förordar bolaget en nyemission av aktier på nominellt 4 milj. kr. till pari och en ökning av garantifonden med 12 milj. kr. Härigenom erhålls en förstärkning av upplåningsmöjligheterna med 192 milj. kr.

Departementschefen

AB Industrikredit och AB Företagskredit har ökat sin utlåning mycket kraftigt under senare år. Under innevarande år kan bolagen beräknas nå en sådan utlåningsvolym att en höjning av upplåningskapaciteten är nödvändig, om en fortsatt ökning av utlåningen skall kunna ske. Enligt vad jag har inhämtat, har övriga aktieägare förklarat sig villiga att medverka till en höjning av upplåningskapaciteten på föreslaget sätt. Bolagen har en viktig funktion när det gäller att medverka till finansieringen av mindre och medelstora företag genom att ge långfristiga lån. Genom att bolagen till största delen finansierar sin verksamhet genom upplåning i AP-fonden får de mindre och medelstora företagen del av de fördelar som denna fondbildning innebär. Jag förordar att bolagens upplåningskapacitet höjs i föreslagen omfattning. Jag har inte något att erinra mot det av bolagen föreslagna sättet härför, dvs. höjning av aktiekapitalet genom nyemission och utökning av garantifonderna. Staten bör således teckna nya aktier i AB Industrikredit till ett belopp av 4 milj. kr. och i AB Företagskredit till ett belopp av 2 milj. kr. Erforderliga garantiförbindelser från statens sida bör utfärdas av riksgäldskontoret.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda garantiförbindelser dels på 20 000 000 kr. att ingå i AB Industrikredits garantifond, dels på 6 000 000 kr. att ingå i AB Företagskredits garantifond,
- b) till *Teckning av aktier i AB Industrikredit* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.,
- c) till *Teckning av aktier i AB Företagskredit* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Härefter anmäler chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Carlsson, de under punkterna 1 och 3 samt statsrådet Moberg de under punkterna 2, 4 och 5 i det följande upptagna ärendena under utbildningsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71. Föredragandena anför.

DRIFTBUDGETEN

Åttonde huvudtiteln

B. Kulturändamål

[1] **B 12. Bidrag till särskilda kulturella ändamål.** Ur det under denna rubrik på riksstaten uppförda reservationsanslaget, det s. k. kulturmedelsanslaget, utgår bl. a. det statliga stödet till de *sju större yrkesorkestrarna* i landet. Som förutsättning för statens bidrag till dessa föreskrivs med visst undantag att från kommun eller annorledes bidrag skall utgå med samma eller större belopp.

Bidrag till ifrågasvarande orkestrar för spelåret 1969/70 anvisades i slutet av maj 1969 ur det för motsvarande budgetår anvisade anslaget. Det var vid denna tidpunkt inte möjligt att helt överblicka orkestrarnas behov av bidrag för spelåret och det har därför liksom tidigare år förutsatts att efter spel-

årets slut ytterligare bidrag skulle kunna utgå i den mån omständigheter, som orkesterföretagen inte själva kunnat bestämma över, medfört inte förutsedda kostnadsökningar eller väsentligt ändrade intäktsförutsättningar.

För spelåret 1969/70 har bidrag utgått till de sex orkestrarna med sammanlagt 7 810 000 kr. Uppgifter har nu getts in från orkestrarna angående det ekonomiska utfallet av verksamheten under nämnda spelår. Eftersom avtal om musikerlöner avseende första halvåret 1969 beträffande flertalet orkestrar träffades så sent att lönehöjningen inte kunde beaktas vid bestämmande av tilläggsbidraget för spelåret 1968/69, har uppgifter också getts in om de av avtalet föranledda ökade lönekostnaderna sistnämnda spelår. Av uppgifterna framgår att enligt orkestrarna behov föreligger av ytterligare bidrag med sammanlagt 1 678 594 kr. Huvuddelen av det anmälda medelsbehovet är föranlett av automatiskt ökade kostnader på grund av avtalsenliga lönehöjningar. Därjämte har redovisats automatiskt ökade kostnader för arbetsgivaravgifter till riksförsäkringsverket (ATP m. m.).

Departementschefen

Det siffermaterial, som redovisats av orkestrarna beträffande det ekonomiska utfallet av verksamheten under första halvåret 1969 och spelåret 1969/70, visar väsentliga kostnadsökningar främst till följd av avtalsenliga löneökningar. I enlighet med den förut lämnade redovisningen beträffande orkestrarna räknar jag — sedan viss reduktion visat sig befogad — med ett medelsbehov av 1 392 000 kr. för statsbidrag till täckning av de av nämnda omständigheter föranledda förlusterna för del av spelåret 1968/69 och för hela spelåret 1969/70.

På riksstaten för innevarande budgetår har till bidrag till särskilda kulturella ändamål anvisats 20 580 000 kr. Härav återstår till Kungl. Maj:ts disposition ett belopp som till största delen redan avsatts till andra ändamål. Därefter kvarstående medel bör reserveras för nu oförutsedda behov under resten av budgetåret 1970/71. Det av mig under denna punkt beräknade medelsbehovet 1 392 000 kr. bör i stället täckas genom anvisande av ett anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 1 392 000 kr.

E. Högre utbildning och forskning

[2] E 64. **Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.** I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 60 milj. kr. Av beloppet disponerar enligt regleringsbrev byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté 16,5 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 43 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan (jfr prop. 1970: 76 s. 37 och 39). Nämda myndigheter får dels inom ramen för tillgängliga medel göra behövliga utbetalningar, dels beställa inredning och utrustning inom de i planerna angivna kostnadsramarna för varje objekt att betalas tidigast under budgetåret 1971/72.

Byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden har lagt fram förslag om nya och ändrade kostnadsramar för vissa inrednings- och utrustningsobjekt. För de förslag till nya och ändrade ramar som med hänsyn till föreliggande tidsplaner nu bör behandlas kommer jag i det följande att lämna en kortfattad redogörelse.

I prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 16) och 1970: 76 (s. 15, 17 o. 18) redovisades *om- och tillbyggnader för vissa mindre lärarhögskolor*, nämligen lärarhögskolorna m. m. i Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Falun, Gävle, Härnösand och Luleå. Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 februari och den 5 juni 1970 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra om- och tillbyggnaderna. Styrelsen föreslår att särskilda kostnadsramar förs upp i inredningsplanen för inredning av tillbyggnaderna för lärarhögskolorna m. m. i Jönköping, Falun, Gävle och Luleå. Förslaget beträffande lärarhögskolan m. m. i Luleå avser jag att närmare redovisa i det följande. Styrelsen föreslår vidare i samråd med skolöverstyrelsen att medel för erforderliga kompletteringar av inredning i de lokaler som byggs om för de mindre lärarhögskolorna anvisas inom den i inredningsplanen uppförda kostnadsramen *Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1970/71)*. Enligt förslaget bör inredning av musikinstitutioner i Jönköping och Kalmar även bekostas inom denna ram. Uppförandet av dessa institutioner skall enligt avtal med resp. städer bekostas av städerna.

Stockholm

Icke-laborativa institutioner vid universitetet. Redogörelse för de sex nybyggnader för icke-laborativa institutioner som f. n. uppförs inom Frescatiområdet har senast lämnats i prop. 1970: 76 (s. 11). Nybyggnaderna omfattar ca 40 300 m² rumsyta. I gällande inredningsplan är uppförd en delram av 4 000 000 kr. för objektet. Kungl. Maj:t har tidigare genom skilda beslut

medgett att byggnadsstyrelsen tar i anspråk sammanlagt högst 3 702 000 kr. från nämnda ram. Av detta belopp avser 702 000 kr. inredning för tillfällig användning i vissa lokaler i innerstaden. Styrelsen har under budgetåret 1969/70 utfört en inventering av den befintliga inredningen i universitetets nuvarande lokaler. I avvaktan bl. a. på förslag från LUP-kommittén beträffande användningen av dessa räknar styrelsen t. v. med att ny inredning behöver anskaffas till fem av de nämnda nybyggnaderna. Kostnaderna härför uppskattas till 8,5 milj. kr. Styrelsen föreslår att nämnda delram höjs till (702 000 + 8 500 000 =) utjämnat 9,2 milj. kr.

Journalisthögskolan. För högskolan avses nya, utökade lokaler förhyras i en tillbyggnad till Svenska Dagbladets hus i Stockholm. Denna tillbyggnad beräknas vara färdig till vårterminen 1971. Kungl. Maj:t har föreskrivit att planeringen av lokalerna skall ske med utgångspunkt från att högskolan t. v. skall disponera högst 1 300 m² programyta, exkl. kapprum, toaletter etc. Byggnadsstyrelsen föreslår att en kostnadsram av 350 000 kr. för inredning av lokalerna förs upp i inredningsplanen.

Uppsala

Nybyggnader på Artillerifältet. Redogörelse för etapp I av nybyggnaderna på Artillerifältet har lämnats senast i prop. 1970: 76 (s. 32, jfr prop. 1968: 104 s. 8). Denna etapp som färdigställdes år 1969 omfattar ca 13 300 m² rumsyta.

Kungl. Maj:t uppdrog den 24 april 1970 åt byggnadsstyrelsen att projektera en andra etapp av nybyggnaderna, omfattande högst 28 000 m² programyta. Härtill kommer de lokaler för den veterinärmedicinska utbildning och forskning som enligt gällande planer skall inordnas i motsvarande institutioner vid universitetet (jfr prop. 1970: 37). Lokal och utrustningsprogram för dessa tillkommande lokaler utarbetas av en särskild organisationskommitté i samråd med LUP-kommittén.

I skrivelse den 11 maj 1970 framhöll byggnadsstyrelsen att vissa sysselsättningsproblem vid byggnadsförvaltningen i Uppsala delvis kunde undvikas om en hörsalsbyggnad som ingår i etapp II fick utföras med början sommaren 1970. Kungl. Maj:t uppdrog den 29 juni 1970 åt styrelsen att utföra byggnaden, som omfattar två hörsalar, inom en kostnadsram av 900 000 kr. i prisläget den 1 april 1970. Byggnaden beräknas kunna tas i bruk till vårterminen 1971.

För inredning av etapp I finns i inredningsplanen uppförd en delram av 4 milj. kr. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 17 juni 1970 bekostas inredning av provisoriska lokaler för galeniska institutionen inom nämnda ram. Denna institution avses få permanenta lokaler inom etapp II av nybyggnaderna. Då delramen enligt byggnadsstyrelsen i sin helhet behöver disponeras för etapp I föreslår styrelsen att delramen höjs med sammanlagt

300 000 kr., varav 150 000 kr. avser inredning för galeniska institutionen och 150 000 kr. inredning av den nämnda hörsalsbyggnaden.

Telefonväxel. Kungl. Maj:t uppdrog den 14 maj 1970 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnad för icke-laborativa institutioner vid universitetet i Uppsala. Inom denna byggnad har planerats utrymmen för en ny telefonväxel. Enligt LUP-kommittén är telefonväxelresurserna redan nu otillräckliga varför en provisorisk växel — utbyggbar till 270 anknytningar — bör anskaffas. Kommittén uppger att 70 procent av inträdesavgiften för den nu föreslagna växeln enligt televerkets nuvarande bestämmelser får tillgodoräknas som likvid vid ett framtida byte till en större växel.

LUP-kommittén föreslår att en delram av 300 000 kr. för anskaffande av nämnda telefonväxel förs upp i utrustningsplanen.

Lund

Ombyggnad av universitetsbiblioteket. Byggnadsstyrelsen har hos Kungl. Maj:t begärt bemyndigande att utföra ombyggnad av universitetsbiblioteket i Lund. Ombyggnaden avser bl. a. en omdisposition av bibliotekets lokaler vilken medför en utökning av tjänsterum och läsesalar m. m. samt installation av kompakthyllor i bibliotekets bokmagasin. Kostnaderna för anskaffning av inredning i samband med dessa arbeten beräknas av styrelsen till 1 250 000 kr. vartill kommer 200 000 kr. för komplettering av belysning. Styrelsen föreslår att en definitiv ram av 1 450 000 kr. för dessa ändamål förs upp i inredningsplanen.

Göteborg

Ombyggnad för sektion M m. m. Kungl. Maj:t uppdrog den 12 december 1969 åt byggnadsstyrelsen att bygga om vissa lokaler för i första hand sektion M vid Chalmers tekniska högskola. Lokalerna, som ligger i ritsalsdelen av den byggnad vilken tidigare disponerats av sektion V, omfattar ca 1 600 m² rumsyta. Ombyggnadsarbetena är i huvudsak genomförda. Styrelsen avser att senare redovisa byggnadsprogram för ombyggnad av den nämnda byggnadens laboratoriedel.

Enligt styrelsen måste helt ny inredning anskaffas för de nu ombyggda lokalerna. Styrelsen föreslår att en delram av 400 000 kr. för detta ändamål förs upp i inredningsplanen.

Ombyggnad för sektion E. År 1965 färdigställdes en tillbyggnad till byggnaden för sektion E vid Chalmers tekniska högskola (jfr prop. 1963: 1 bil. 10 s. 680). Av lokalerna i tillbyggnaden, som omfattar ca 4 100 m² nettoyta, har ca 2 100 m² övergångsvis disponerats av sektion M. Kungl. Maj:t uppdrog den 6 maj 1970 åt byggnadsstyrelsen att bygga om de sistnämnda lokalerna samt lokaler om ca 250 m² nettoyta i en anslutande byggnad. Genom ombygg-

nadsarbetena kommer sektion E att tillföras nya institutionslokaler och laboratorier samt en utökad televerkstad.

Byggnadsstyrelsen föreslår att en definitiv ram av 660 000 kr. för inredning av lokalerna förs upp i inredningsplanen.

LUP-kommittén föreslår att en definitiv kostnadsram av 1 370 000 kr. för sektion E förs upp i utrustningsplanen för innevarande budgetår. Kommitténs förslag innefattar bl. a. utrustning för de laboratorier och den utökade televerkstad som tillförs sektionen genom ombyggnaden. Vidare har kommittén beräknat 465 000 kr. för anskaffning av en siffermaskin för utbildning och forskning i datateknik.

Örebro

Nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan. Redogörelse för de nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan vilka f. n. uppförs inom högskoleområdet i Örebro har lämnats senast i prop. 1970: 76 (s. 17 o. 35). I gällande inredningsplan är en definitiv ram av 615 000 kr. uppförd för objektet. Enligt byggnadsstyrelsen behövs ytterligare 65 000 kr. för viss tillkommande inredning av nybyggnaderna.

Styrelsen har redovisat bygghandlingar för idrottsplaner m. m. inkl. en mindre nybyggnad för omklädning och förvaring m. m. Jag avser att återkomma härtill i det följande vid min anmälan av investeringsanslaget till byggnadsarbeten vid universitetet och vissa högskolor m. m. Styrelsen uppskattar kostnaderna för inredning av nybyggnaden för omklädning m. m. till 30 000 kr. Med hänsyn till ovannämnda tillkommande behov samt med en justering av inredningsramen på grund av prishöjningar föreslår styrelsen att ramen höjs till 775 000 kr.

Umeå

Lu-blocket. Etapp I och etapp II av det s. k. lu-blocket vid universitetet färdigställdes resp. år 1966 och år 1967 (jfr prop. 1965: 104 s. 19). Som redovisades i prop. 1970: 76 (s. 18) har byggnadsstyrelsen fått i uppdrag att utarbeta förslag till disposition av de båda första etapperna samt etapp III av lu-blocket, som uppförs f. n. Styrelsen har den 1 juni 1970 redovisat ett förslag, som i huvudsak bygger på av 1968 års utbildningsutredning (U 68) föreslagna riktpunkter för dimensioneringen av grundläggande utbildning i kemi och biologi (jfr prop. 1970: 76 s. 7 o. 18). I dispositionsförslaget anges att en utbyggnad av utbildningen i fysik enligt vad U 68 förordat kan genomföras först i samband med att ytterligare lokaler kan tas i anspråk. Dispositionsförslaget medför vissa ändringar av planerna för etapp III. Vissa om-dispositioner behöver även göras i de båda första etapperna av lu-blocket.

Av den i inredningsplanen uppförda definitiva kostnadsramen för lu-bloc-

ket av 3 825 000 kr. avser 1,5 milj. kr. etapp III (prop. 1970: 76 s. 35 o. 38). Styrelsen beräknar nu kostnaderna för inredning av etapp III till 1,7 milj. kr. Styrelsen har ännu inte beräknat de inredningskostnader för etapperna I och II som föranleds av dispositionsförslaget. I avvaktan på en sådan beräkning föreslår styrelsen att den nämnda kostnadsramen höjs med 200 000 kr. till 4 025 000 kr.

Universitetsbiblioteket. I gällande inredningsplan är uppförd en definitiv kostnadsram för universitetsbiblioteket av 1,5 milj. kr. (jfr prop. 1967: 104 s. 34 o. 36). Denna är nu förbrukad i sin helhet.

Byggnadsstyrelsen föreslår att ett disponibelt utrymme i biblioteksbyggnaden ställs i ordning som magasin. Styrelsen beräknar att kostnaderna för byggnadsåtgärderna ryms inom den i gällande investeringsplan upptagna kostnadsramen för nybyggnad för bibliotek, samhällsvetenskap m. m. (jfr prop. 1970: 76 s. 24). Inredningskostnaderna uppskattas av styrelsen till 270 000 kr. varav 210 000 kr. avser konventionell hyllinredning och 60 000 kr. förberedande arbeten för en framtida installation av tätpackningshyllor. Med beaktande av prishöjningar föreslår styrelsen att ovannämnda kostnadsram för inredning höjs med 300 000 kr. till 1,8 milj. kr.

Luleå

Lärarhögskolan m. m. Kungl. Maj:t har den 5 juni 1970 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra den om- och tillbyggnad för lärarhögskolan m. m. som redovisades i prop. 1970: 76 (s. 18). Kostnaderna för inredning av tillbyggnaden, vars rumsyta uppgår till ca 2 180 m², uppskattas av styrelsen till 650 000 kr. Styrelsen föreslår att en ram av detta belopp förs upp i inredningsplanen.

Föredraganden

I enlighet med byggnadsstyrelsens och skolöverstyrelsens förslag bör erfordrig komplettering av inredning i de lokaler som nu byggs om för de mindre lärarhögskolorna kunna bekostas inom kostnadsramen Till Kungl. Maj:ts disposition. Jag har härvid räknat med att byggnadsstyrelsen skall svara för inredningen av dessa lokaler. För att inredningen skall kunna anskaffas redan under innevarande budgetår bör den i inredningsplanen uppförda kostnadsramen *Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1970/71)* höjas. Med hänsyn till de medel som inte disponerats inom ramen bör denna höjas med 1,5 milj. kr. Jag har härvid räknat med att inredning för musikinstitutionen i Kalmar och för tillbyggnaderna i Falun och Gävle skall bekostas inom nämnda ram. För tillbyggnaden för lärarhögskolan m. m. i Luleå bör en särskild kostnadsram föras upp i inredningsplanen. I fråga om medel för inredning av tillbyggnaden för lärarhögskolan m. m. i Jönköping återkommer jag i annat sammanhang.

Vid min beräkning av inredningsramen för *universitetsbiblioteket i Umeå* har jag utgått från att det nya magasinet redan från början inreds med tät-packningshyllor.

För att inredning och utrustning utan försening skall kunna anskaffas till de objekt som jag redogjort för i det föregående bör de i följande sammanställning angivna kostnadsramarna — i 1 000-tal kr. — föras upp i inrednings- och utrustningsplanerna.

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av ti- digare ram	Kostnadsram	
		Definitiv ram	Delram
Inredning			
<i>Stockholm</i>			
Icke-laborativa institutioner vid universitetet	+ 4 000		8 000
Journalisthögskolan	+ 320	320	
<i>Uppsala</i>			
Nybyggnader på Artillerifältet	+ 300		4 300
<i>Lund</i>			
Ombyggnad av universitetsbiblioteket	+ 1 200	1 200	
<i>Göteborg</i>			
Ombyggnad för sektion M m. m.	+ 350		350
Ombyggnad för sektion E m. m.	+ 600	600	
<i>Örebro</i>			
Nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan..	+ 160	775	
<i>Umeå</i>			
Lu-blocket	+ 200	4 025	
Universitetsbiblioteket	+ 300	1 800	
<i>Luleå</i>			
Lärarhögskolan m. m.	+ 520	520	
Till Kungl. Maj:ts disposition (budgetåret 1970/71)	+ 1 500	3 500	
Utrustning			
<i>Uppsala</i>			
Telefonväxel	+ 300		300
<i>Göteborg</i>			
Sektion E	+ 1 370	1 370	

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat angående
bestridande av utgifterna för viss inredning och utrustning.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[3] 17. **Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål.** För budgetåret 1970/71 har till byggnadsarbeten för vissa kulturändamål anvisats ett investeringsanslag av 1,1 milj. kr.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 föreslår *byggnadsstyrelsen* att ytterligare 1,4 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1970/71.

Kungl. teatern aktiebolag har i skrivelse den 3 juli 1970 anhållit om medel för ombyggnad av Operans scenvindmaskineri från manuell till maskinell drift. Provinstallationer har visat att ett hydrauliskt scenvindmaskineri är att föredra framför ett elektriskt. Leveranstiden för viss del av utrustningen till maskineriet uppgår till ungefär ett år. För att ombyggnadsarbetena skall kunna genomföras under sommaruppehållet 1971 — vilket avses bli förlängt till den 1 november — måste därför beställningarna läggas ut redan under hösten 1970. Det är främst från arbetarskyddssynpunkt som det ter sig angeläget att nu ta upp förevarande projekt, trots att planeringen för Operans långsiktiga upprustning ännu inte slutförts.

Över ansökningen har yttranden avgetts av byggnadsstyrelsen, utrustningsnämnden för universitet och högskolor samt teater- och musikrådet. Byggnadsstyrelsen tillstyrker att arbetet utförs inom en kostnadsram av 4 050 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1970. Även utrustningsnämnden och teater- och musikrådet tillstyrker en mekanisering av scenvindmaskineriet.

Med hänsyn till den långa leveranstiden för viss del av utrustningen har Kungl. Maj:t den 9 oktober 1970 bemyndigat byggnadsstyrelsen att beställa utrustning för ett belopp av högst 3 350 000 kr. samt inom ramen för tillgängliga medel under förevarande anslag erlagga förskottslikvid i samband med beställningen.

Departementschefen

För att ombyggnad av Operans scenvindmaskineri skall kunna utföras utan försening bör i gällande investeringsplan föras upp en kostnadsram av 4 050 000 kr. i prisläget den 1 april 1970. Med hänsyn härtill samt till en ökad medelförbrukning under detta anslag för budgetåret 1970/71 utöver

vad som tidigare beräknats bör ytterligare 2,4 milj. kr. anvisas under detta anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 2 400 000 kr.

[4] 20. *Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m.* I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 130 milj. kr. (prop. 1970: 76, SU 102, rskr 225). Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till ca 8,5 milj. kr. Någon medelsanvisning på tilläggsstat beräknas f. n. inte bli erforderlig. Där emot bör följande byggnadsobjekt redovisas för riksdagen i detta sammanhang.

Kostnaderna redovisas i det följande i prisläget den 1 april 1970 där inte någon annan prisnivå anges. För tiden den 1 april 1969—den 1 april 1970 beräknar styrelsen den allmänna byggnadskostnadsstegringen till 8 procent.

Stockholm

Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet. I gällande investeringsplan finns uppförd en kostnadsram av 10 milj. kr. i prisläget den 1 april 1969 benämnd *Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet*: Övriga åtgärder (prop. 1970: 76 s. 10 o. 20). Ramen är avsedd för försörjningsåtgärder inom den södra delen av Frescatiområdet.

Som redovisades i prop. 1970: 76 (s. 13) beräknas byggnadsarbetena för nybyggnad för kemi m. m. inom Frescatiområdet kunna påbörjas under våren 1971. Byggnadsstyrelsen har den 12 oktober 1970 redovisat förslag till byggnadsprogram för försörjningsåtgärder i samband med nybyggnaden. De föreslagna åtgärderna omfattar bl. a. en ny väg för tillfart till norra delen av universitetsområdet, markarbeten inom hela detta område, försörjningsledningar från den södra delen av området samt en truckkulvert i anslutning till ledningsstråket. Styrelsen redovisar vidare att frågan om värmeförsörjning övervägs i samråd med statens förhandlingsnämnd och representanter för Stockholms stad, varvid bl. a. möjligheterna att ansluta universitetsområdet till stadens fjärrvärmenät behandlas (jfr prop. 1970: 76 s. 11, SU 102). Styrelsen har studerat olika alternativ för värmeförsörjningen i avvaktan på att frågan slutligt klarläggs. Ett alternativ, som ligger till grund för styrelsens kostnadsuppskattning, innebär att en värmecentral, gemensam för hela universitetsområdet, uppförs i anslutning till nybyggnaden för kemi m. m. Styrelsen uppskattar de sammanlagda kostnaderna för de föreslagna försörjningsåtgärderna till 14 300 000 kr. En första etapp av dessa åtgärder behöver enligt styrelsen påbörjas under innevarande budgetår.

Uppsala

Nybyggnader på Artillerifältet. I gällande investeringsplan är uppförd en kostnadsram av 30 340 000 kr. i prisläget den 1 april 1969 för nybyggnader på Artillerifältet, etapp I.

Vid min anmälan i det föregående av reservationsanslaget till inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. har jag redovisat att Kungl. Maj:t den 29 juni 1970 uppdrog åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 900 000 kr. utföra en hörsalsbyggnad som ingår i den andra etappen av utbyggnaden på Artillerifältet. Styrelsen föreslår att kostnadsramen för etapp I höjs med detta belopp.

Styrelsen har tidigare föreslagit att vissa projekteringskostnader m. m. i samband med nybyggnaderna på Artillerifältet — sammanlagt 900 000 kr. — täcks via fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Dessa kostnader avser bl. a. byggnadsalternativ som inte kommit till utförande.

Kalmar

Ombyggnad för lärarhögskolan m. m. För detta objekt har en redogörelse lämnats i prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 17). För objektet finns i gällande investeringsplan uppförd en kostnadsram av 2,7 milj. kr. i prisläget den 1 april 1969 vilket svarar mot 2 915 000 kr. i prisläget den 1 april 1970. Sedan bygghandlingarna färdigställt och anbud infordrats har det visat sig att kostnaderna blivit väsentligt högre. Sedan byggnadsarbetena påbörjats har byggnadsstyrelsen funnit det nödvändigt att utföra arbeten till en kostnad av 200 000 kr. utöver den angivna ramen. Enligt styrelsen behöver dessutom ytterligare arbeten till en sammanlagd kostnad av 500 000 kr. utföras. Dessa arbeten omfattar dels vissa åtgärder för att göra byggnaden tillgänglig för handikappade, dels en komplettering av byggnadens brandskydd och ventilation. Styrelsen föreslår att kostnadsramen för objektet höjs till $(2\,915\,000 + 200\,000 + 500\,000 =) 3\,615\,000$ kr.

Göteborg

Försörjningsåtgärder för humanistiska fakulteten m. m. I gällande investeringsplan är under denna rubrik uppförd en kostnadsram av 70 000 kr. för anslutningsavgifter. Ramen avser anslutning av nybyggnad för humanistiska fakulteten m. m. i Renströmsparken till Göteborgs stads fjärrvärmesystem (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 634 o. 657 samt 1970: 76 s. 22).

Byggnadsstyrelsen föreslår nu att även universitetshuset i Vasaparken ansluts till fjärrvärmesystemet i samband med att husets värmesystem byggs om. Anslutningsavgiften uppgår till 80 000 kr. och styrelsen föreslår därför att nämnda kostnadsram förs upp med $(70\,000 + 80\,000 =) 150\,000$ kr.

Utökning av panncentralen vid Chalmers tekniska högskola. För att det ökade värmebehovet inom Chalmersområdet skall kunna täckas föreslår byggnadsstyrelsen i samråd med statens förhandlingsnämnd att ytterligare en hetvattenpanna installeras i högskolans panncentral. Med anledning härav föreslår styrelsen att kostnadsramen för utökning av panncentralen ökas med 300 000 kr. till (300 000 + 4 270 000 =) 4 570 000 kr.

Örebro

Försörjningsåtgärder. För försörjningsåtgärder inom högskoleområdet i Örebro är i gällande investeringsplan uppförd bl. a. en kostnadsram av 2 milj. kr. i prisläget den 1 april 1969 för övriga åtgärder. Kungl. Maj:t uppdrog den 3 oktober 1969 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 2,1 milj. kr. i prisläget den 1 april 1968 utföra försörjningsåtgärder i samband med nybyggnaderna för gymnastik- och idrottshögskolan (jfr prop. 1970: 76 s. 16). Av detta belopp avsåg 165 000 kr. grundarbeten för nybyggnaderna och belastar numera kostnadsramen för dessa. Styrelsen beräknar kostnaderna för övriga åtgärder inom uppdraget till 2 135 000 kr.

Styrelsen har den 24 augusti 1970 redovisat bygghandlingar för de idrottsplaner m. m. som avses utföras i anslutning till nämnda nybyggnader. Byggnadsprogrammet omfattar även en mindre nybyggnad för omklädning och förvaring i anslutning till idrottsplanerna samt markarbeten inom den södra delen av högskoleområdet. Kostnaderna för dessa åtgärder beräknas till 3 750 000 kr.

Styrelsen föreslår att den nämnda kostnadsramen för övriga åtgärder höjs till (2 135 000 + 3 750 000 =) utjämnat 6 000 000 kr.

Föredraganden

Som jag redovisat i det föregående föreslår byggnadsstyrelsen att vissa försörjningsåtgärder i samband med nybyggnaden för kemi m. m. inom Frescatiområdet påbörjas under innevarande budgetår. I avvaktan på en närmare prövning av de föreslagna åtgärderna räknar jag med att ett utrymme av 6,5 milj. kr. inom kostnadsramen Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet: Övriga åtgärder bör vara tillräckligt för de åtgärder som kan komma att utföras under detta budgetår. Med hänsyn även till den allmänna byggnadskostnadsstegringen bör kostnadsramen höjas med sammanlagt 7 milj. kr. till 17 milj. kr.

Av de projekteringskostnader m. m. i samband med nybyggnaderna på Artillerifältet som byggnadsstyrelsen föreslår skall täckas via fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster finner jag att 350 000 kr. bör belasta kostnadsramen för nybyggnaderna. Med hänsyn även till den i det föregående redovisade hörsalsbyggnaden samt den allmänna byggnadskostnadsstegringen bör en sammanlagd kostnadsram av 31 920 000 kr. för nybyggnader på Artillerifältet föras upp i investeringsplanen.

Med hänvisning till vad jag redovisat i det föregående bör i gällande investeringsplan föras upp höjda kostnadsramar i prisläget den 1 april 1970 enligt följande sammanställning.

Stockholm

Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet:

Övriga åtgärder 17 000 000

Uppsala

Nybyggnader på Artillerifältet 31 920 000

Kalmar

Ombyggnad för lärarhögskolan m. m. 3 615 000

Göteborg

Försörjningsåtgärder för humanistiska fakulteten m. m.:

Anslutningsavgifter 150 000

Utökning av panncentralen m. m. vid Chalmers tekniska högskola 4 570 000

Örebro

Försörjningsåtgärder:

Övriga åtgärder 5 900 000

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsobjekt m. m. vid universiteten och vissa högskolor.

IV. Statens utlåningsfonder

[5] 7. Lånefonden för studentkårlokaler. Denna fond tillkom genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 172, SU 212, rskr 405). Enligt kungörelsen (1964:398) om lån för anskaffning av studentkårlokaler (ändrad senast 1970:229) kan lån från fonden utgå till studentorganisation vid universiteten m. fl. läroanstalter för anordnande av studentkårlokaler och bespis-

ningslokaler för anställda och studerande. I fråga om ny- och ombyggnad av lokaler utbetalas lån enligt kungörelsen sedan lokalerna färdigställts.

Kungl. Maj:t beviljade den 20 september 1968 Akademiska föreningen i Lund bl. a. ett under tjugofem år räntefritt och stående lån för anordnande av bespisningslokaler invid Tunavägen (jfr prop. 1969: 36 s. 40). Sedan byggnadsarbetena för dessa lokaler påbörjats har föreningen redovisat att restaurangverksamheten i Lund av främst ekonomiska skäl f. n. inte bör byggas ut i den omfattning som tidigare planerats. Föreningen har därför anhållit att Kungl. Maj:t bl. a. medger att vissa av bespisningslokalerna med bibehållande av motsvarande del av lånet får upplåtas till byggnadsstyrelsen för annat ändamål under en övergångstid av fem år.

Även om planeringen av restauranglokaler och studentkårlokaler som avses bli uppförda med stöd av lån från fonden sker noggrant och under medverkan av statliga organ kan det uppenbarligen i enstaka fall inträffa att lokalbehovet på grund av ändrade förutsättningar behöver omprövas. Beviljat lån för lokaler som inte längre behövs för det med lånet avsedda ändamålet bör naturligtvis som regel inte betalas ut. I de fall då lokalerna avses bli använda för annat ändamål under en begränsad övergångstid bör dock utbetalning kunna ske. Som förutsättning bör härvid gälla att lokalerna disponeras av staten på sådana villkor att statens ekonomiska insats som långivare beaktas. Skulle det senare visa sig att lokalerna stadigvarande kommer att användas för annat ändamål än det som avses med lånet bör detta återbetalas.

Kungl. Maj:t bör bemyndigas medge utbetalning av lån ur lånefonden i de fall jag har angett.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att medge utbetalning av lån ur lånefonden för studentkårlokaler enligt vad jag förordat i det föregående.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Bilaga 8

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTOSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler här- efter de ärenden under jordbruksdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

H. Utbildning och forskning

[1] H 14. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 5 milj. kr. Av detta belopp disponeras 1,65 milj. kr. av byggnadsstyrelsen för ändamål som redovisas i särskild inredningsplan. Återstående 3,35 milj. kr. disponeras av utrustningsnämnden för universitet och högskolor för ändamål som upptagits i särskild utrustningsplan. Styrelsen och nämnden får inom ramen för tillgängliga medel — oavsett i inrednings- och utrustningsplanerna för objekten beräknad medelförbrukning — bestrida kostnader för inredning resp. utrustning av de i planerna upptagna objekten intill högst de belopp, som för varje objekt anges som kostnadsram.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor föreslår att en kostnadsram på 460 000 kr. för utrustning av arbetshallar, växthus och näthall för institutionen för markvetenskap vid lantbrukshögskolan förs upp i den gällande utrustningsplanen.

I prop. 1970:37 lämnades bl. a. en redovisning av byggnadsarbeten för institutionen för markvetenskap vid lantbrukshögskolan. I investeringsplanen upptogs för nybyggnad av arbetshallar, växthus och näthall en kostnadsram på 1 750 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1969. Kostnadsramen för inredning av nämnda byggnad angavs i prisläget den 1 april 1969 till 110 000 kr. Den nu av utrustningsnämnden begärda ramen för utrustning av nybyggnaden inrymmer anskaffning av vågar, torkskåp, kvarnar, avsaltningsaggregat samt diverse övrig utrustning.

Enligt nämndens mening behövs f. n. ingen ytterligare medelsanvisning för utrustningsobjektet ifråga.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har genom beslut den 18 september 1970 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra förenämnda nybyggnad av arbetshallar, växthus och näthall för lantbrukshögskolans institution för markvetenskap.

Den av nämnden för utrustning av universitet och högskolor föreslagna kostnadsramen för ifrågavarande projekt föranleder ingen erinran från min sida. Jag förordar alltså att i utrustningsplanen för jordbrukets högskolor m. m. förs upp en definitiv kostnadsram för utrustning av arbetshallar, växthus och näthall för institutionen för markvetenskap vid lantbrukshögskolan på 460 000 kr. I enlighet med utrustningsnämndens förslag bör kostnaderna få bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat angående bestridande av kostnader för utrustning av arbetshallar, växthus och näthall för institutionen för markvetenskap vid lantbrukshögskolan.

I. Miljövård

[2] I 12. Ersättning för vissa skador av rovdjur, m. m. För budgetåret 1970/71 har under denna anslagsrubrik förts upp ett förslagsanslag av 750 000 kr. Från anslaget utbetalas ersättning för förluster som uppkommer till följd av angrepp av vissa rovdjur på renar, får och andra tamdjur. Gällande bestämmelser härom finns i 16 § jaktstadgan (1938:279) och kungl. brev den 15 december 1967. Vidare utgår belöningar enligt kungörelsen (1965:117) om belöning för dödande av säl.

Under denna anslagspunkt får jag anmäla en av naturvårdsverket och domänverket utförd utredning rörande kronhjortens bevarande. Jag vill erinra om att en sådan utredning begärts av 1961 års riksdag (JoU 30, rskr 272).

Nuvarande förhållanden. Kronhjortar förekommer f. n. i Sverige såväl i

fritt tillstånd som i hägn. Antalet frigående kronhjortar beräknas till ungefär 400, varav hälften torde finnas i Skåne. Antalet kronhjortar i hägn uppskattas till mellan 450 och 500. De frigående skånska hjortarna anses vara av svensk ras medan de hjortar som förekommer i övriga delar av landet är av varierande ursprung.

Kronhjortarna ger, trots sitt ringa antal, upphov till betydande problem främst genom de skador de orsakar på skog och gröda. Skogsskadorna beror i regel på att hjortarna gnager barken av träden. I första hand är det gran som drabbas. Skadorna är störst i Skåne, där den årliga förlusten genom skador på skog enligt vissa beräkningar uppgår till mellan 350 000 och 400 000 kr. Också skadegörelsen på gröda är omfattande på många håll i Skåne. Några närmare undersökningar av skadornas storlek har dock inte gjorts.

Ersättning för skador av kronhjort på skog och gröda utgår f. n. inte. För att begränsa eller hindra lokalt svår skadegörelse förekommer licensjakt i viss begränsad omfattning.

Naturvårdsverkets och domänverkets förslag. Myndigheterna framhåller att den kronhjortstam av svensk ras som finns i Skåne har sådant värde ur både vetenskaplig och allmän naturvårdssynpunkt att den bör bevaras där trots den skada den förorsakar. Verken föreslår därför, efter att ha övervägt olika lösningar, att ett öppet reservat för kronhjort — ett s. k. frireservat — inrättas på försök i Skåne.

Reservatet bör ha sådan omfattning att en kronhjortstam av tillfredsställande storlek kan bibehållas. Inom reservatet bör de skador av kronhjort som uppkommer i huvudsak ersättas. Inom reservatet bör vidare avskjutningen vara strängt reglerad. Utanför bör däremot en tämligen lång allmän jakttid gälla för att förhindra allvarigare skadegörelse och förebygga invandring av kronhjortar av främmande härkomst. Fördelarna med denna lösning blir enligt verken att skadegörelsen begränsas till ett mindre område och att skadeförebyggande åtgärder och vårdåtgärder lättare kan sättas in. Därigenom bibehåller kronhjorten sin karaktär av vilt djur och därmed sitt naturvärde.

Kronhjort förekommer f. n. huvudsakligen inom två områden i Skåne. Det föreslagna frireservatet bör enligt verken begränsas till det östra av dessa områden. Området är till övervägande del beläget inom Malmöhus län. Totalarealen beräknas till ungefär 44 000 ha. Antalet jordbruksfastigheter inom området är ungefär 800 med en medelstorlek av 44 ha. Enligt verken utgör det föreslagna området ett minimikrav på ett områdes storlek för att stammen inte redan från början skall vara för liten eller successivt tunnna ut genom stark avskjutning vid reservatsgränserna. Området anses f. n. innehålla ett hundratal kronhjortar d. v. s. ungefär hälften av den skånska stammen. Detta antal bör enligt verken bibehållas tills vidare.

Inom det föreslagna reservatet bör enligt verken ersättning utgå för kronhjortskador på gröda och på skog. I fråga om skadegörelse på gröda föreslår verken att i huvudsak samma normer tillämpas som vid ersättning för älgskada. Vissa avvikelser förordas dock. När det gäller älgskada utgår sålunda ersättning beträffande brukningsenheter som omfattar mer än 40 ha odlad jord eller 200 ha annan mark endast om särskilda skäl föreligger. Enligt verken bör någon arealgräns inte tillämpas när det gäller skada av kronhjort. Verken avvisar också den inskränkning i rätten till ersättning som beträffande älgskada gäller i sådana fall då den skadelidande underlåtit att vidta rimliga åtgärder för att förebygga skadan eller då han kunnat hålla sig skadeslös genom att tillgodogöra sig jakträtt eller på annat sätt. Vidare föreslår verken att ersättningsrätt vid skada av kronhjort skall gälla också för lagrad gröda. Beträffande älgskada gäller en självrisk av 200 kr. Detta belopp dras från ersättningsbeloppet. Verken framhåller att det är nödvändigt att man kommer ifrån sådana obetydliga ersättningsanspråk som ger upphov till höga värderings- och administrationskostnader i förhållande till ersättningsbeloppets storlek. Verken ifrågasätter med hänsyn därtill om inte en självrisk på 200 kr. är för låg. Verken vill dock inte föreslå något annat belopp än som nu gäller vid älgskada.

När det gäller ersättning för skadegörelse av kronhjort på skog föreslår verken ett förfarande som innebär att skaderegleringen förläggs till stämplingstillfället. Ersättningen föreslås omfatta skada i form av tillväxtförlust och kvalitetsförsämring, storm- och torkskada samt kostnader för fördyrad avverkning. Ersättning bör endast utgå för skada på sådant virke som det varit ekonomiskt lönsamt att förädla. Ersättning föreslås inte utgå för skada på bestånd som är äldre än 40 år. Liksom beträffande skada på gröda bör en självrisk av 200 kr. tillämpas. Skadevärderingen bör enligt verken utföras av skogsvårdsstyrelsen.

För att ersättningsbeloppen skall kunna hållas på en rimlig nivå bör enligt verken skadeförebyggande åtgärder vidtas inom reservatet. En speciell viltvårdsplan bör vidare utarbetas. Förvaltningen av reservatet bör ombesörjas av en särskild kronhjortnämnd med representanter för länsstyrelse, skogsvårdsstyrelse, lantbruksnämnd, naturvårds- och jaktintressen samt markägarna. De årliga kostnaderna för reservatet beräknas till ca 180 000 kr., varav ca 100 000 kr. utgör skadeersättningar. Kostnaderna bör enligt verkens mening bestridas av statsmedel. Vidare föreslår verken att fällavgift tas ut för varje kronhjort som fälls i landet. Avgifterna, som bör uppgå till 100 kr. för vuxet djur och 40 kr. för årskalv, bör tillföras en särskild fond och bidra till att täcka kostnaderna för kronhjortskyddet.

Vad angår kronhjortfrågan i övriga delar av landet framhåller verken att kronhjortar av svensk ras bör finnas också på andra håll än i Skåne om stammen skall kunna säkras. Därför bör ett antal avelsstationer d. v. s. mindre, hägnade reservat skapas varifrån hjortar i mån av behov lätt kan

erhållas. Verken har vidare undersökt möjligheterna att inrätta reservat för frigående kronhjort utanför Skåne. Därvid har i första hand tre områden varit aktuella nämligen Böda kronopark på Öland, Bolsjöområdet i Bohuslän och kronoparken Halle-Hunneberg i Västergötland. Enligt verken bör ett frireservat inrättas inom Böda kronopark. Skador inom detta reservat bör ersättas enligt samma grunder som inom det skånska frireservatet. Kronhjortar finns redan nu i kronoparken Halle-Hunneberg i Västergötland. Verken föreslår att området också i fortsättningen utnyttjas som kronhjortreservat. Verksamheten bör bedrivas i samma former som nu. Vad gäller Bolsjöområdet bör enligt verken några åtgärder inte vidtas f. n.

Verken framhåller vidare att ytterligare spridning av kronhjort i Syd- och Mellansverige inte bör ske innan större erfarenhet vunnits om kronhjorten som faunaelement i landet utanför Skåne. En allmän jakttid på kronhjort bör därför införas. Denna jakttid bör till en början vara tämligen kort.

Enligt ämbetsverkens uppfattning bör de åtgärder som föreslagits betraktas som ett försöksprogram vars syfte är att för den närmaste framtiden lösa problemet hur kronhjorten på lämpligaste sätt skall kunna bevaras i svensk fauna utan att därigenom enskilda personer eller näringar förorsakas besvärande intrång. På längre sikt är det enligt verken sannolikt att de mellansvenska grupperna av kronhjort kommer att öka i antal. Därigenom kan problem uppstå genom ökade kronhjortskador också i dessa områden. Den fortsatta utvecklingen bör därför noga följas. Verken föreslår att en särskild arbetsgrupp tillsätts för att centralt övervaka och leda det framtida arbetet med kronhjortens bevarande i Sverige.

Remissyttranden. Yttranden har avgetts av statskontoret, riksrevisionsverket, naturhistoriska riksmuseet, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, skogsvårdsstyrelserna i Malmöhus och Kalmar län, skogshögskolan, lantbruksnämnderna i Malmöhus och Kalmar län, länsstyrelserna i Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kalmar, Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus, Södermanlands, Östergötlands, Västmanlands och Örebro län, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Skånes jordägareförbund, Skogssällskapet, Malmö stad, Svenska jägareförbundet efter hörande av Skånska jägarsällskapet och Svenska naturskyddsföreningen efter hörande av Skånes naturskyddsförening.

Remissinstanserna instämmer allmänt i verkens uppfattning att den nuvarande kronhjortstammen i Skåne bör bevaras. Också förslaget att ett särskilt frireservat bildas i Skåne tillstyrks av de flesta remissinstanserna. I några remissyttranden ifrågasätts dock om inte det föreslagna antalet djur är för lågt med hänsyn till kravet att stammens bibehållande skall säkras. Förslaget om ersättning för den av kronhjort orsakade skadegörelsen på skog eller gröda inom reservatet delas eller lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* understryker att själv-

riskerna inte får vara för låga med hänsyn till att värderingsförfarandet kan väntas bli dyrbart och till att markägarna f. n. är skyldiga att tåla hjortarnas skadegörelse. Länsstyrelsen anför också att ersättning inte bör utgå om den skadelidande inte vidtagit rimliga åtgärder för att förebygga skadan. *Statskontoret* förklarar att åtgärderna bör finansieras med medel från jaktvårdsfonden eftersom jakt på kronhjort förutsätts äga rum och avgifter för fällda djur kommer att tas upp.

Även förslaget om hårt reglerad avskjutning inom reservatsområdet godtas i allmänhet. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* understryker att licensjakten bör bedrivas i sådana former att beräknad avskjutning verkligen kommer till stånd. När det gäller jakttidens längd i Skåne utanför reservatet förklarar flera remissinstanser att jakttiden inte bör vara för lång.

Vad ämbetsverken framhållit om inrättande av ett frireservat inom Böda kronopark på Öland biträds i stort av remissinstanserna. *Lantbruksstyrelsen* och *RLF* är dock kritiska mot förslaget om ett öppet reservat på Öland och anser att frågan om ett hägnat reservat bör utredas närmare. Verkens förslag att kronoparken i Halle-Hunneberg också i fortsättningen skall utnyttjas som kronhjortreservat och att en eller flera avelsstationer skall upprättas biträds eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser.

När det gäller frågan om allmän jakttid på kronhjort utanför reservaten framför remissinstanserna olika synpunkter. *Skogshögskolan*, *Naturhistoriska riksmuseet* och *Svenska jägareförbundet* förordar en lång allmän jakttid för kronhjort utanför Skåne. *Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus*, *Södermanlands*, *Västmanlands* och *Örebro län* förklarar däremot att jakt på kronhjort endast bör bedrivas efter licens.

Departementschefen

Den skadegörelse på skog och gröda som vållas av kronhjortar i Skåne har länge utgjort ett betydande problem. Samtidigt har det framstått som önskvärt att den återstående kronhjortstammen bibehålls. I sin utredning rörande kronhjortens bevarande understryker naturvårdsverket och domänverket den skånska kronhjortens värde ur både vetenskaplig och allmän naturvårdssynpunkt. Verkens uppfattning delas allmänt av remissinstanserna. Det är också enligt min åsikt angeläget att åtgärder vidtas för att möjliggöra en fortsatt förekomst av kronhjort i Skåne. Med hänsyn till kronhjortskadornas omfattning bör särskilda åtgärder därvid också vidtas för att motverka eller begränsa ekonomiska förluster genom kronhjortens skadegörelse. Jag är därför beredd att godta verkens förslag att ett frireservat för kronhjort på försök inrättas i Skåne.

Enligt verken bör reservatet rymma ca 100 djur och lokaliseras till ett av de områden i Skåne där kronhjort f. n. förekommer. För skador av kronhjort på skog och gröda inom reservatet föreslår verken att ersättning skall utgå. För att den skånska kronhjortstammen skall kunna säkras behövs

enligt verken kronhjortreservat också utanför Skåne. Vidare behöver särskilda avelsstationer skapas. Utanför reservaten bör enligt verken allmän jakttid gälla. Denna jakttid föreslås bli tämligen lång i Skåne för att skadegörelsen där skall kunna begränsas och invandring av kronhjortar från andra delar av landet förhindras. För övriga delar av landet föreslås en kortare allmän jakttid. Inom reservaten bör avskjutningen enligt verken vara strängt reglerad.

Enligt min uppfattning bör ett reservat för kronhjort inrättas i Skåne enligt i huvudsak de riktlinjer verken angett. Jag vill emellertid understryka att de föreslagna åtgärderna bör ses som en försöksverksamhet. Sålunda bör t. ex. reservatets närmare storlek och lokalisering kunna omprövas, om det visar sig nödvändigt. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i dessa frågor.

Frågan om reservat för kronhjort utanför Skåne och om skapandet av särskilda avelsstationer bör enligt min uppfattning prövas senare när vissa erfarenheter vunnits av det skånska reservatet. Jag är därför inte beredd att nu förorda att reservat inrättas inom Böda kronopark på Öland. Där emot räknar jag med att verksamheten inom kronparken i Halle-Hunneberg skall kunna fortsätta som hittills.

Frågan om avskjutning av kronhjort utanför det föreslagna reservatet bör regleras i första hand i samband med det årliga fastställandet av de allmänna jakttiderna. Därvid bör de principer verken angett vara vägledande. Enligt min uppfattning bör emellertid också möjlighet finnas att reglera avskjutningen utanför reservatet genom licensjakt.

Enligt verkens förslag skall ersättning utgå för skadegörelse av kronhjort inom det föreslagna skånska reservatet. Förslaget har genomgående biträtts av remissinstanserna. Jag delar verkens och remissinstansernas uppfattning att det är rimligt att en viss ersättning utgår till de markägare inom reservatet som i mera betydande omfattning drabbas av kronhjortarnas skadegörelse. Samtidigt vill jag erinra om att kronhjort sedan länge förekommit i Skåne och att kronhjortskador därför i viss utsträckning torde kunna betraktas som en normal företeelse inom dessa områden. Detta förhållande bör enligt min uppfattning beaktas vid ersättningsreglernas närmare utformning.

Verken föreslår att ersättningsreglerna när det gäller kronhjortskador på gröda utformas efter mönster av älgskadebestämmelserna. Vissa utvidgningar av ersättningsmöjligheterna förordas dock. Verken föreslår sålunda att ersättning skall utgå oberoende av bruksningsenhetens storlek. Enligt min uppfattning bör, liksom beträffande älgskada, särskilda skäl fordras för ersättning i sådana fall då den bruksningsenhet där skadan uppkommit omfattar odlad jord utöver 40 ha eller annan mark utöver 200 ha. Även vid kronhjortskada bör såsom särskilt skäl kunna anses t. ex. att en anmärkningsvärt stor skada inträffat. Jag biträder verkens förslag att ersättning för kronhjortskador skall kunna utgå också beträffande lagrad gröda.

Enligt verkens förslag skall ersättning för kronhjortskada, i likhet med vad som gäller beträffande älgskada, beviljas endast till den del skadan överstiger 200 kr. Verken ifrågasätter emellertid samtidigt om inte den föreslagna självrisken är för låg med hänsyn till nödvändigheten att förhindra ersättningsanspråk vid obetydliga skador. Samma synpunkter förs fram av länsstyrelsen i Kristianstads län. En höjning av självrisken innebär visserligen en något mera begränsad rätt till ersättning för markägare med relativt små jord- eller skogsinnehav. Jag delar emellertid uppfattningen att det är angeläget att förhindra ersättningsanspråk som kan ge upphov till oskäligt höga värderings- och administrationskostnader i förhållande till ersättningsbeloppets storlek. Självrisken bör därför enligt min uppfattning bestämmas till 300 kr. Ersättning bör inte utgå om den skadelidande underlåtit att vidta rimliga skadeförebyggande åtgärder eller om han kunnat hålla sig skadeslös genom att tillgodogöra sig jakträtt eller på annat sätt. Sistnämnda regel bör liksom bestämmelserna om självrisk och arealgräns gälla vid ersättning för skada såväl på gröda som på skog.

I fråga om ersättning för kronhjortskada på skog kan jag i övrigt i huvudsak biträda verkens förslag. Med hänsyn till att ersättning för denna typ av skada tidigare inte utgått vill jag emellertid framhålla att bestämmelsernas tillämpning noga bör följas och att det kan bli nödvändigt att vidta justeringar på grundval av de erfarenheter som vinnas. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande statens naturvårdsverk att besluta i sådana frågor.

Verken förordar att kostnaderna för de föreslagna åtgärderna för kronhjortens bevarande skall betalas av statsmedel. Enligt min uppfattning bör skadeersättningarna bestridas från förslagsanslaget Ersättning för vissa skador av rovdjur, m. m. Ersättningsbestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1971. Verken har beräknat de årliga ersättningsbeloppen till sammanlagt ca 100 000 kr. Det torde dröja viss tid innan de nya bestämmelserna leder till utbetalningar av någon omfattning. För budgetåret 1970/71 torde de nya bestämmelserna därför medföra endast en mindre ökning av belastningen på anslaget.

Övriga kostnader för genomförande av förslaget, i första hand för skadeförebyggande åtgärder och andra vård- och förvaltningsåtgärder berörande frireservatet i Skåne, bör såsom statskontoret anfört bestridas med medel ur jaktvårdsfonden. Det ankommer på Kungl. Maj:t att efter förslag av naturvårdsverket besluta om disposition av medel ur fonden för detta ändamål.

Verken har föreslagit att avgift tas ut för varje kronhjort som fällt med 100 kr. för vuxet djur och 40 kr. för årskalv. Avgifterna avses bidra till att täcka kostnaderna för kronhjortskyddet. Jag biträder ämbetsverkens förslag att föllavgifter skall tas ut. Kungl. Maj:t bör få besluta om avgifternas storlek. Avgifterna bör tillföras jaktvårdsfonden.

Verken har förklarat att förslaget bör ses som ett försöksprogram i syfte

att för den närmaste framtiden lösa problemet med att bevara den skånska kronhjorten på ett sådant sätt att såväl enskilda som allmänna intressen tillgodoses. Jag delar denna uppfattning. Naturvårdsverket bör senare få i uppdrag att i samråd med övriga intressenter fortlöpande följa frågans utveckling och föreslå de vidare åtgärder som kan behöva vidtas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat i fråga om åtgärder för kronhjortens bevarande och om bestridande av kostnaderna härför.

KAPITALBUDGETEN

IV. Statens utlåningsfonder

[3] 8. **Fiskerilånefonden.** På riksstaten för budgetåret 1970/71 har ifrågasvarande fond tillförts ett belopp av 1 milj. kr.

Enligt beslut av 1970 års riksdag (prop. 1970: 61, JoU 27, rskr 236) får under budgetåret 1970/71 ett belopp av 9 milj. kr. disponeras för lån ur fonden.

Som ett led i de statliga stödåtgärder som på senare år vidtagits för att övervinna de aktuella ekonomiska svårigheterna inom fiskerinäringen har under de två senaste åren anstånd lämnats med betalning av räntor och amorteringar på lån från fonden. För att kompensera det bortfall av inflytande medel som skett därigenom och möjliggöra den för innevarande budgetår beslutade utlåningen från fonden bedömer jag att anslaget behöver tillföras ett kapitaltillskott på ytterligare 3 milj. kr. Liksom under närmast föregående budgetår bör fondmedel i viss utsträckning få användas för konsolideringsändamål.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fiskerilånefonden* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

V. Fonden för låneunderstöd

[4] 7 a. **Lån till Täby Galopp AB.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för innevarande budgetår.

Täby Galopp AB är ett helägt dotterbolag till Kapplöpningshästägareklubben i Stockholm med uppgift att svara för rörelsen vid den galoppbana

i Täby köping, vilken staten förvärvade år 1963. Staten utarrenderar från den 1 januari 1964 galoppbanan med tillhörande anläggningar till bolaget. Arrendeavtalet är förlängt t. o. m. utgången av år 1975. Enligt avtalet skall staten beredas insyn i bolagets ekonomiska förvaltning av fastigheten genom representant som riksrevisionsverket utser.

I skrivelse, som lantbruksstyrelsen med eget yttrande överlämnat, har Täby Galopp AB anhållit om ett räntefritt statligt lån på 6 325 000 kr., därav 2 000 000 kr. till förbättring av bolagets likviditet och 4 325 000 kr. till investeringar, som enligt bolaget är önskvärda och nödvändiga för ett effektivt utnyttjande av anläggningen.

Svenska galoppSPORTENS centralförbund, som av lantbruksstyrelsen be-
retts tillfälle att inkomma med yttrande över ansökningen, tillstyrker bo-
lagets ansökning.

Lantbruksstyrelsen erinrar om att bolaget under åren 1964—1969 för-
utom arrende och andra avgälder på tillsammans 3 milj. kr. även inlevererat 23,6 milj. kr. i totalisatormedel.

Lantbruksstyrelsen framhåller att kostnaderna för galoppverksamheten oavbrutet stigit medan omsättningen minskat. Bolagets likviditet har starkt försämrats och bolaget häftar bl. a. i skuld till leverantörer, hästägare och uppfödare. De två sistnämnda kategorierna har ännu inte helt kunnat få ut priser, som vunnits i löpningar under år 1969. Härigenom riskeras enligt styrelsen att åtminstone en del av dem upphör med verksamheten, vilket ytterligare skulle försämrat galoppbanans situation. I princip anser styrelsen att verksamhet av ifrågavarande karaktär skall vara självfinansierande men att utvecklingen på Täby har betingats av omständigheter över vilka den nuvarande ledningen inte kunnat råda. Bolaget bör därför enligt styrelsen beviljas ett lån på förslagsvis högst 1,8 milj. kr. för att förbättra likviditeten genom betalning av de kortfristiga skulder som per den 31 december 1969 motsvarades av anläggningstillgångar och balanserad förlust. Styrelsen föreslår vidare ränte- och amorteringsfrihet för lånet i avvaktan på resultatet av de överväganden rörande galoppSPORTENS framtida ställning som man anser nödvändiga.

I fråga om bolagets ansökning om lån till nya investeringar bör enligt lantbruksstyrelsens mening de föreslagna investeringar, som hänför sig till den av staten ägda fastigheten med tillhörande anläggningar, ombesörjas och bekostas av statsverket. Investeringar, som hänför sig till bolagets inventarier m. m., bör däremot enligt styrelsen vara bolagets egen angelägenhet. Med hänsyn till bolagets ekonomiska situation torde dock inte medel härför kunna erhållas, om inte statliga lån eller statlig kreditgaranti för lån ställs till bolagets förfogande. Eftersom det är fråga om åtgärder som är direkt hänförliga till driften, bör eventuella lån förräntas och amorteras på de villkor som gäller i allmänhet på kreditmarknaden. Såvitt styrelsen kan finna, torde det beräknade behovet för underhållsreparationer kunna redu-

ceras från 400 000 kr. till 250 000 kr., medan styrelsen ej har någon erinran mot de av bolaget beräknade beloppen på 100 000 kr. till nya startboxar och 250 000 kr. till intern TV. Medelsbehovet beräknas sammanlagt till högst 600 000 kr. för dessa ändamål.

Riksrevisionsverket tillstyrker att Täby Galopp AB får lån för att förbättra likviditeten och göra vissa investeringar i anläggningar. Lånet bör beviljas som ett tillfälligt bistånd. I likhet med lantbruksstyrelsen anser verket att verksamheten i princip skall vara självfinansierande.

Verket tillstyrker att lån för stärkande av likviditeten medges i den omfattning som behövs för att anläggningstillgångarna skall motsvaras av eget kapital eller långfristig upplåning. På grundval av senast tillgängliga balansräkning erfordras härför ca 1,5 milj. kr.

Beträffande de investeringar, som bör ankomma på Täby Galopp AB, tillstyrker riksrevisionsverket lån med högst 400 000 kr. för underhållsreparationer, 100 000 kr. för nya startboxar och 250 000 kr. för intern TV eller tillsammans högst 750 000 kr.

För det sammanlagda lånebeloppet bör enligt verket utgå ränta, förslagsvis beräknad enligt föreskrifterna om statens normalränta. Med hänsyn till bolagets ekonomiska läge bör amorteringsfrihet medges tills vidare i avvaktan på den föreslagna utredningen om galoppsportens framtida ställning.

Riksrevisionsverket anser liksom lantbruksstyrelsen att de investeringar som hänförs sig till fastigheten bekostas av statsverket.

Departementschefen

Staten förvärvade år 1963 fastigheten tomten nr 1 i kvarteret Hästen i Täby och den därpå uppförda hästkapplöpningsbanan på exekutiv auktion efter Stockholms kapplöpnings-sällskaps konkurs. Förvärvet av fastigheten och utarrendering av densamma till hästkapplöpnings-sportens företrädare motiverades av bl. a. det allmänna intresset av att hästsporten på Täbybanan skulle kunna fortsätta.

Täby Galopp AB tillför staten en inte oväsentlig del av totalisatormedlen. Under åren 1964—1969 har Täby Galopp AB inlevererat ca 4 milj. kr. årligen.

Liksom lantbruksstyrelsen och riksrevisionsverket anser jag att en verksamhet av ifrågavarande karaktär i princip bör vara självfinansierande. Med hänsyn till statens engagemang som ägare av galoppbanan förordar jag dock att Täby Galopp AB erhåller ett statligt lån för att förbättra likviditeten och för att göra vissa investeringar i anläggningar. Till det förstnämnda ändamålet beräknar jag 1,5 milj. kr. Till investeringar beräknar jag totalt 750 000 kr. För det sammanlagda lånebeloppet bör utgå ränta beräknad enligt föreskrifterna om statens normalränta. Med hänsyn till bolagets ekonomiska läge bör räntefrihet medges under en treårsperiod och

amorteringsfrihet tills vidare. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utforma amorteringsvillkoren.

Frågan om de investeringar som enligt lantbruksstyrelsen och riksrevisionsverket bör ombesörjas och bekostas av staten i egenskap av ägare till fastigheten bör övervägas i annan ordning.

Enligt avtalet mellan staten och Täby Galopp AB skall staten beredas insyn i bolagets ekonomiska förvaltning av fastigheten genom representant som riksrevisionsverket utser. Denna insyn bör nu förstärkas genom att staten får en representant i bolagets styrelse.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till Täby Galopp AB* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag på 2 250 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Bilaga 9

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler härefter ärende under handelsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[1] 21 a. **Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.** Redogörelse för objektet vilket i huvudsak fullbordades under våren 1969 lämnades i prop. 1968: 1 (bil. 12 s. 57). Byggnadsstyrelsen, som av misstag ej begärde medel för detta ändamål i sin anslagsframställning för budgetåret 1970/71, föreslår att en kostnadsram av 12 150 000 kr. motsvarande prisläget den 1 april 1969 bibehålls oförändrad. För att slutlikvidera kostnaderna för objektet föreslår byggnadsstyrelsen att 304 000 kr. anvisas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1970/71.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till **Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.** på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 304 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

INRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler härefter ärende under inrikesdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

KAPITALBUDGETEN

IV. Statens utlåningsfonder

[1] 10. **Statens hantverks- och industrilånefond.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 20 milj. kr. Till företagareföreningarna inflytande amorteringar beräknades för budgetåret komma att uppgå till ca 50 milj. kr. Föreningarnas totala utlåningskapacitet skulle sålunda för året bli ca 70 milj. kr.

Den faktiska utvecklingen har emellertid kommit att avvika från de gjorda bedömningarna. Efterfrågan på lån från företagareföreningarna har sålunda ökat kraftigt, vilket medfört att föreningarna har beviljat lån med 8 milj. kr. utöver den för budgetåret 1969/70 tillgängliga lånekapaciteten, som uppgick till ca 80 milj. kr. En diskontering har sålunda från föreningarnas sida skett av de medel som beräknades stå till förfogande för utlåningen under innevarande budgetår. Härtill kommer att föreningarna nu räknar med inflytande amorteringar på endast ca 42 milj. kr. Samtidigt har en nedgång skett i garantigivningen till hantverket och småindustrin. Denna uppgick under budgetåret 1968/69 till ca 65 milj. kr. men sjönk under föregående budgetår till ca 40 milj. kr.

Ifrågavarande förskjutning i den statliga kreditgivningen från industri-
lånegarantier till hantverks- och industrilån får ses mot bakgrund av ut-

vecklingen på kreditmarknaden. Även för innevarande budgetår torde möjligheterna att utnyttja den fastställda garantiramen vara begränsade. Samtidigt som tyngdpunkten har förskjutits mellan de båda stödformerna kan för budgetåret 1970/71 volymen av kreditstödet till hantverk och småindustri beräknas minska avsevärt.

Erfarenheterna under den senaste tiden ger vid handen, att hantverks- och småindustriföretagen f. n. i många fall möter betydande kreditsvårigheter. Otvivelaktigt har de mindre företagen en svagare ställning på dagens kreditmarknad än de större företagen. I sammanhanget bör också beaktas de konsekvenser som rådande kreditrestriktioner har fått för hantverks- och småindustriföretagen till följd av att dessa i stor utsträckning fungerar som underleverantörer till den större industrin. Med hänsyn till nämnda omständigheter synes det motiverat att bereda hantverket och småindustrin viss lättnad genom att statens hantverks- och industrilånefond förstärks med 20 milj. kr. Förstärkningen bör ha karaktären av en engångs-åtgärd, eftersom den grundar sig på de speciella förhållanden som f. n. råder. Med den föreslagna förstärkningen av fonden skulle företagareföreningarna för budgetåret 1970/71 komma att förfoga över en lånekapacitet på ca $(20 + 20 + 42 - 8)$ 74 milj. kr.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att chefen för finansdepartementet tidigare denna dag har anmält fråga om nyteckning av aktier i AB Industrikredit och AB Företagskredit samt om garantier för dessa bolags inlåning. Dessa åtgärder innebär att AB Industrikredits och AB Företagskredits utlåningskapacitet i stort sett fördubblas.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens hantverks- och industrilånefond* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler härefter ärende under civildepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Tolfte huvudtiteln

B. Länsstyrelserna m. m.

[1] **B 1. Länsstyrelserna.** Under ifrågavarande anslagsrubrik finns för innevarande budgetår 24 tjänster som landshövding i Co 6 upptagna i personalförteckningen. Detta innebär att landshövdingtjänsterna nu är fullmaktstjänster. I prop. 1970: 103 om partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen, som är avsedd att ske den 1 juli 1971, föreslås bl. a. att landshövdingarna i stället förordnas för högst sex år. Riksdagen har inte haft några erinringar mot förslaget (KU 34, rskr 248, SU 132, rskr 308). Vid årsskiftet 1970—1971 kommer på grund av bl. a. pensionsavgång tre landshövdingtjänster att sakna innehavare och den 31 mars 1971 torde ytterligare en pensionsavgång ske. Det synes lämpligt att redan från årsskiftet 1970—1971 tjänster i Cp 6 inrättas. Tjänsterna i Co 6 bör därför successivt bytas ut mot tjänster i Cp 6. Sådant byte bör också kunna ske om innehavaren av fullmaktstjänst så önskar.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att byta ut nuvarande tjänster som landshövding i Co 6 mot tjänster i Cp 6 i enlighet med vad jag förordat i det föregående.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över industriärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 30 oktober 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

T.f. chefen för industridepartementet, statsrådet Löfberg, anmäler här- efter de ärenden under industridepartementets handläggning som angår ut- gifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Trettonde huvudtiteln

E. Teknisk utveckling m. m.

[1] **Statens skeppsprovninganstalt: Kavitationslaboratorium.** Under denna anslagsrubrik har för budgetåret 1965/66 anvisats 2,3 milj. kr. (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 86, SU 10, rskr 10) och för budgetåret 1966/67 1,2 milj. kr. (prop. 1966: 1 bil. 12 s. 83, SU 10, rskr 10).

Enligt uppgift från riksrevisionsverket fanns på anslaget vid ingången av budgetåret 1970/71 en reservation av 443 253 kr.

Genom beslut den 27 juni 1969 medgav Kungl. Maj:t, att anslaget fick disponeras också under budgetåret 1969/70.

I skrivelse den 29 juni 1970 har statens skeppsprovninganstalt meddelat att anslagets utnyttjande fördröjts på grund av bl. a. förseningar från leverantörer och oförutsedda tekniska svårigheter samt hemställt, att anslaget får disponeras även under budgetåret 1970/71.

Departementschefen

Med hänsyn till vad statens skeppsprovninganstalt anfört förordar jag, att anslaget får disponeras även under budgetåret 1970/71.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att det för budgetåret 1966/67 på riksstaten uppförda reservationsanslaget *Statens skeppsprovninganstalt: Kavitationslaboratorium* disponeras även under budgetåret 1970/71.

KAPITALBUDGETEN

I. Statens affärsverksfonder

F. Statens vattenfallsverk

[2] 1. **Kraftstationer m. m.** Under denna anslagsrubrik är på riksstaten för budgetåret 1970/71 uppfört ett investeringsanslag av 670 milj. kr. Vid fastställandet av anslagsbeloppet har hänsyn tagits till att en marginal utöver medgiven investeringsram bör finnas för att möjliggöra den ökning av medelsförbrukningen under löpande budgetår som kan påkallas av konjunkturnässiga eller andra särskilda skäl.

Genom beslut den 29 juni 1970 föreskrev Kungl. Maj:t att vattenfallsverket under budgetåret 1970/71 inte utan Kungl. Maj:ts medgivande får belasta anslaget med högre belopp än sammanlagt 665 milj. kr. I beslutet föreskrevs vidare att vattenfallsverket, efter medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, får teckna borgen för lån intill 40 milj. kr. för varje budgetår samt att förvärv av aktier eller andelar i befintliga företag för elektrisk distributionsverksamhet jämte erforderlig utlåning till sådana företag får ske intill ett sammanlagt belopp av 10 milj. kr. under budgetåret 1970/71.

Statens vattenfallsverk

I skrivelse den 23 mars 1970 föreslog vattenfallsverket att investeringsprogrammet för budgetåret 1970/71 utökas med tre gasturbinaggregat om vardera ca 60 MW¹. Aggregaten beräknades bli tagna i drift omkring årskiftet 1971/72 varigenom risken för kraftbrist vid denna tidpunkt minskar. Av de tre gasturbinerna avsågs en bli placerad i Göteborg, en i Hallstavik och en i Lahäll, de båda senare i anslutning till tidigare beslutade gasturbinaggregat i resp. ort. Anläggningskostnaderna beräknades till sammanlagt

¹ 1 MW (megawatt)=1 000 kilowatt.

ca 70 milj. kr. Verket skulle återkomma med precisering av medelsbehovet under budgetåret 1970/71 i årets anslagsframställning.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 har vattenfallsverket hemställt bl. a. dels att under budgetåret 1970/71 få belasta anslaget Kraftstationer m. m. med 750 milj. kr., d. v. s. en ökning med 85 milj. kr., dels att ett investeringsanslag om 25 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1970/71, dels att få teckna borgen intill 50 milj. kr. under samma budgetår. Till stöd för framställningen har verket i huvudsak anfört följande.

Vattenfallsverket har under våren 1970 reviderat prognosen för belastningen inom det statliga kraftsystemet under 1970-talet. Den nya prognosen redovisas i verkets nyssnämnda anslagsframställning. Jämfört med 1969 års prognos beräknas nu en ytterligare ökning av elkraftförbrukningen med 700 milj. kilowattimmar och 1 300 milj. kilowattimmar för resp. budgetåren 1972/73 och 1973/74. Den besvärliga vattenkraftsituationen under budgetåret 1969/70 samt tillkomsten av stora atomkraftaggregat med låg driftsäkerhet under de första åren har vidare aktualiserat en översyn av hittills tillämpade kriterier för leveranssäkerhet. Översynen har lett till att en skärpning av kraven på torrårssäkerhet och effektreserv ansetts motiverad. Mot bakgrunden av de ändrade förutsättningarna beträffande det framtida energibehovet och kraftanläggningarnas produktionsförmåga har vattenfallsverket förordat en förstärkning av produktionsresurserna utöver det utbyggnadsprogram som presenterades i anslagsframställningen för budgetåret 1970/71.

Med hänvisning till nyssnämnda skrivelse hemställer vattenfallsverket sålunda att investeringsprogrammet för budgetåret 1970/71 utökas med tre *gasturbinaggregat*. Detta föranleder ett ökat medelsbehov av 50 milj. kr. i. o. m. utgången av innevarande budgetår.

Ringhals kraftstation byggs för närvarande ut med två aggregat om tillsammans ca 1 580 MW och med planerad idrifttagning åren 1973 och 1974. Anläggningskostnaderna för de båda aggregaten har tidigare beräknats till 1 050 milj. kr. (prop. 1969: 1 bil. 15 s. 91).

De avtal som träffats med leverantörerna av vissa större komponenter innehåller indexklausuler som anknyter till pris- och löneutvecklingen under kontraktstiden. Kostnaderna har sålunda avsevärt påverkats av högre världsmarknadspriser på stål liksom av pris- och kostnadsutvecklingen i övrigt. Oförutsedda grundläggningförhållanden och skärpta säkerhetskrav har likaså föranlett större justeringar av den ursprungliga kalkylen. Vidare har den tekniska bearbetningen under de senaste två åren lett till konstruktionsändringar och mer omfattande åtgärder än som tidigare bedömts erforderliga samt till en ökad effekt hos det andra aggregatet. Omräknat till 1970 års pris- och kostnadsnivå kommer kostnaderna för Ringhals kraftstation enligt vattenfallsverkets nu genomförda beräkningar att uppgå till 1 230 milj. kr. mot tidigare 1 050 milj. kr. Av den totala kostnadsökningen om 180

milj. kr. utgör 90 milj. kr. indexbundna prisökningar i leveransavtalen. Härav faller ca 40 milj. kr. på budgetåret 1970/71 för erlagda och beräknade utbetalningar.

Vattenfallsverket föreslår vidare i sin anslagsframställning att *Marvikens kraftstation* med tungvattenreaktor byggs om till en oljeeldad kondenskraftstation om ca 200 MW med idrifttagning år 1973. Kostnaderna för ombyggnaden beräknas uppgå till 49 milj. kr., varav 8 milj. kr. faller på budgetåret 1970/71 vid förutsatt tidpunkt för idrifttagning.

Enligt nuvarande befogenheter äger Kungl. Maj:t efter vattenfallsverkets framställning i varje särskilt fall medge verket att teckna *borgen* intill 40 milj. kr. för varje budgetår för lån som tas upp på den allmänna lånemarknaden av företag i vilka verket är delägare. Under senare år har tillkommit nya produktionsbolag som bildats tillsammans med kommuner. Dessa bolag lånar upp kapital till betydande belopp för sin utbyggnadsverksamhet. Enligt vattenfallsverkets beräkningar kommer borgensåtagandena enbart för produktionsbolagen Bastusels Kraft AB, bildat tillsammans med Skellefteå stad (prop. 1968: 51, SU 86, rskr 204), Bråvallakraft AB bildat tillsammans med Norrköpings stad (prop. 1968: 1 bil. 9 s. 131, SU 7, rskr 7) och Fyriskraft AB, bildat tillsammans med Uppsala stad (prop. 1970: 105, SU 81, rskr 185) under budgetåret 1970/71 att uppgå till 40,8 milj. kr. För att utrymme skall finnas för erforderliga borgensåtaganden även för äldre och nytillkomna distributionsbolag, föreslår vattenfallsverket att borgensramen för budgetåret 1970/71 höjs till 50 milj. kr.

I anslagsframställningen erinrar vattenfallsverket slutligen om verkets skrivelse den 17 juni 1970 med hemställan om Kungl. Maj:ts godkännande av ett med Luleå stad ingånget *konsortialavtal angående bildande av ett aktiebolag för energiförsörjning* med rätt för verket att vidta de smärre ändringar i avtalet som kan befinnas erforderliga och om vilka överenskommelse kan träffas.

Distributionen av elektrisk kraft inom Luleå stad handhas för närvarande av staden såvitt gäller den centrala tätbebyggelsen, medan vattenfallsverkets lokalförvaltning, Norrbottens kraftverk, ombesörjer distributionen i omkringliggande glesbygd och mindre tätbebyggelse. 17 000 abonnenter i det förra området svarar för ca 70 % av kraftomsättningen och 10 000 abonnenter i det senare för resterande 30 %.

Vattenfallsverket och Luleå stad har överenskommit att gemensamt bilda ett aktiebolag, Luleå Energiverk AB, med uppgift att försälja, distribuera och producera energi inom Luleå stad. Samgåendet skall även omfatta försörjning med andra energiformer än elektricitet, exempelvis produktion och distribution av fjärrvärme. Om bolaget i samband med fjärrvärmeverk avser att också producera och distribuera elektrisk energi, skall särskilt bolag bildas för denna produktion, varvid vattenfallsverket äger rätt till halvt delägarskap.

Enligt avtalet överlåter parterna till Luleå Energiverk AB sina respektive distributionsrörelser och till dessa hörande anläggningar inom området. Bolagets aktiekapital skall till en början utgöra 1 milj. kr. Aktierna fördelas med 70 % på Luleå stad och 30 % på vattenfallsverket, d. v. s. i proportion till värdet av överlåten rörelse och egendom. Aktiekapitalet inbetalas kontant. För det aktuella aktieförvärvet begär verket att få disponera 300 000 kr. ur anslaget för kraftstationer m. m. Delägarna skall därutöver ställa lån till bolagets förfogande till samma belopp som köpesumman för sina försålda distributionsanläggningar. Av den på detta sätt beräknade lånesumman av totalt 40 milj. kr. skall sålunda Luleå stad tillskjuta 28 milj. kr. och verket 12 milj. kr. Parterna är också skyldiga att ikläda sig borgensansvar för de lån på den allmänna marknaden som bolaget i framtiden kan behöva ta upp.

Bolaget skall handha samtliga leveranser vid 40 kV och lägre spänningar, vilket innebär att vissa storförbrukare också kommer att betjänas av bolaget. Vattenfallsverket svarar tills vidare för drift och underhåll av de till bolaget överlåtna sekundärstationerna i Notviken och Örnäset. Särskilt avtal om villkoren härför skall slutas mellan parterna.

Bolagets styrelse skall ha sitt säte i Luleå och bestå av fem ledamöter, av vilka Luleå stad utser tre och verket två. Den personal som sysselsätts av parterna i nuvarande distributionsrörelser i området överförs till bolaget och erhåller principiellt samma ansvarsområden och befogenheter som f. n. Det nya bolaget skall enligt avtalet inleda sin verksamhet den 1 januari 1971.

Överenskommelsen har från verkets sida träffats med förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande. Beträffande konsortialavtalets närmare innebörd hänvisas till handlingarna i ärendet.

Riksrevisionsverket har inte något att erinra mot vattenfallsverkets förslag om ökade befogenheter att teckna borgen för koncernföretagens upplåning.

Riksrevisionsverket har vidare, efter att ha inhämtat närmare upplysningar i ärendet, inte funnit skäl att motsätta sig ett godkännande av konsortialavtalet mellan vattenfallsverket och Luleå stad och har heller inte något att erinra mot att vattenfallsverket erhåller bemyndigande att ur anslaget för kraftstationer m. m. disponera intill 300 000 kr. för förvärv av aktier i Luleå Energiverk AB.

Departementschefen

Efterfrågan på elkraft har under senare år avsevärt överstigit prognosvärdena. Vattenfallsverkets produktionsresurser har därför ansträngts hårt. Under driftåret 1969/70 har också vattentillrinningen varit lägre än 1947/48, som hittills varit dimensionerande för torrårssäkerheten. Energiförsörjningen under 1970-talet kommer dessutom i ökande grad att baseras på

värme kraft. Detta för med sig ett större behov av reserveffekt än tidigare. Jag finner det angeläget att elkraftproduktionen kan hållas på en sådan nivå att energibehovet kan tillgodoses även under exceptionella torrårsförhållanden.

Jag har sålunda inte något att erinra mot att vattenfallsverkets investeringsprogram utökas med ytterligare tre gasturbinaggregat i enlighet med verkets förslag.

Vidare godtar jag vattenfallsverkets nya beräkning av kostnaderna för Ringhals atomkraftstation och förordar att ytterligare medel ställs till verkets förfogande redan under innevarande budgetår.

Jag avser att senare i höst föreslå att riksdagen föreläggs proposition om den framtida verksamheten vid Marvikens atomkraftstation. Ett ställningsstagande till vattenfallsverkets förslag om ändrad disposition av kraftanläggningen och finansieringen därav bör enligt min mening anstå till dess.

Med beaktande av de övriga omdispositioner inom den fastställda investeringsramen för budgetåret 1970/71 vilka redovisats i vattenfallsverkets anslagsframställning förordar jag en höjning av ramen med 82 milj. kr. till sammanlagt 747 milj. kr.

Vid beräkningen av erforderligt tilläggsanslag har jag tagit hänsyn till att en marginal utöver ramen bör finnas för sådana ytterligare investeringar som under löpande budgetår kan påkallas av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl. Anslaget bör därför räknas upp med 90 milj. kr. till 760 milj. kr.

Jag tillstyrker vattenfallsverkets förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1970/71 medge verket rätt att teckna borgen intill 50 milj. kr. efter framställning i varje särskilt fall.

Jag har inte något att erinra mot det föreslagna samarbetet med Luleå stad avseende bildande av ett gemensamt aktiebolag för energiförsörjning i Luleåområdet. Ett samgående skulle enligt min mening bidra till en rationell energiförsörjning inom det aktuella området och även innebära att abonnenterna i angränsande glesbygd och mindre tätbebyggelse blir delaktiga i de ekonomiska fördelar som samordning med en centralort ger. Jag förordar således att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna det villkorligt träffade avtalet mellan vattenfallsverket och Luleå stad. Kungl. Maj:t bör vidare inhämta riksdagens bemyndigande att medge verket att träffa överenskommelse om de smärre ändringar i avtalet som kan visa sig nödvändiga i framtiden.

Vidare tillstyrker jag att vattenfallsverket får ta i anspråk 300 000 kr. för att teckna aktier i det tillämnade bolaget. Härutöver bör Kungl. Maj:t inhämta bemyndigande att låta verket ställa erforderliga lånemedel till bolagets förfogande i enlighet med åtagandena i konsortialavtalet.

Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Kraftstationer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 90 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1970/71 medge statens vattenfallsverk att efter framställning teckna borgen intill sammanlagt 50 000 000 kr. för varje budgetår,

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtalet mellan statens vattenfallsverk och Luleå stad om bildande av ett gemensamt aktiebolag för energiförsörjning i Luleåområdet samt medge vattenfallsverket att träffa överenskommelse om smärre ändringar i avtalet,

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge vattenfallsverket att ta i anspråk 300 000 kr. av investeringsanslaget *Kraftstationer m. m.* för att teckna aktier i det nya bolaget samt ställa erforderliga lånemedel till bolagets förfogande i enlighet med åtagandena i avtalet mellan vattenfallsverket och Luleå stad.

II. Statens allmänna fastighetsfond

[3] 23. **Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.** För budgetåret 1970/71 har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 1,5 milj. kr. Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till 2,6 milj. kr.

Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning. I prop. 1970:1 (bil. 15 s. 139) redovisades att Sveriges geologiska undersökning anmält behov av en ny byggnad för kärnarkiv i Malåträsk, eftersom de tre befintliga arkiven, som rymmer sammanlagt 300 000 löpmeter borrhärdar, kommer att vara fyllda år 1971. Nybyggnaden borde stå färdig i början av år 1971. Kungl. Maj:t uppdrog den 6 maj 1970 åt byggnadsstyrelsen att — på grundval av ett av styrelsen den 16 mars 1970 upprättat byggnadsprogram — projektera nybyggnad i Malåträsk av kärnarkiv etapp II t. o. m. bygghandlingar. Nybyggnaden beräknas rymma 215 000 löpmeter borrhärdar på en rumsyta av 350 m².

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 23 september 1970 hemställt om byggnadsuppdrag för nämnda byggnad inom en kostnadsram av 300 000 kr. i prisläget den 1 april 1970. Medelsförbrukningen för nybyggnaden under budgetåret 1970/71 beräknar styrelsen komma att rymmas inom anslaget. Styrelsen framhåller att arbetena bör inledas redan under oktober 1970 bl. a. för att undvika vinterkostnader. Byggnaden kan i så fall stå färdig till sommaren 1971.

Departementschefen

Såväl från sysselsättnings synpunkt som med hänsyn till det omedelbara behovet av ökat arkivutrymme i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning har det visat sig nödvändigt att inleda arbetena på en nybyggnad för kärnarkiv redan i oktober detta år. Kungl. Maj:t har därför den 9 oktober 1970 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra nämnda nybyggnad. Mot den av styrelsen gjorda kostnadsberäkningen har jag inte någon erinran. I gällande investeringsplan bör sålunda under byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning föras upp en ny kostnadsram för nybyggnad av kärnarkiv etapp II av 300 000 kr. i prisläget den 1 april 1970.

Med hänsyn till byggnadsstyrelsens beräkningar av medelsbehovet under innevarande budgetår på förevarande anslag räknar jag med att de utgifter som hänger samman med nu ifrågakvarande byggnadsobjekt kan bestridas av tillgängliga medel under anslaget. Jag förordar att så får ske.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifter för uppförande av kärnarkiv för Sveriges geologiska undersökning.

V. Fonden för låneunderstöd

[4] 13, 14. Lån till Stigtex AB m. m. Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1970/71.

Under hösten 1969 kom Saxylle-Kilsund AB efter ingående undersökningar till slutsatsen att lönsamhetsutvecklingen gjorde en fortsatt drift omöjlig vid bolagets kamgarns- och kardgarnsspinnerier i Stigen, Färgelanda kommun i Dalsland. Bolaget informerade industridepartementet härom.

Den av bolaget aktualiserade nedläggningsfrågan har betydelse främst för landets försvarsberedskap. Beredskapssynpunkterna är särskilt viktiga i fråga om spinnerikapaciteten för kardgarn. Gjorda undersökningar har visat att fortsatt produktion av kardgarn är ett bättre alternativ än beredskapslagring. Sedan Holmens Bruks och Fabriks AB lagt ned sin spinneriverksamhet i Norrköping är det från försvarsberedskapssynpunkt särskilt angeläget att staten medverkar till att vidmakthålla kardgarnsspinneriet i Stigen.

Spinneriets lokalisering till Dalsland innebär att det har stor betydelse för sysselsättningen i denna industrifattiga del av landet. En nedläggning av spinneriverksamheten där skulle därför innebära allvarliga svårigheter för de anställda. Även från denna synpunkt är det angeläget att spinneriverksamhet också i fortsättningen bedrivs i Stigen.

De överväganden som skett rörande statens medverkan har resulterat i ett konsortialavtal mellan Statsföretag AB och AB Eiser, enligt vilket de båda bolagen gemensamt bildar ett nytt aktiebolag, Stigtex AB, som avses senast

den 31 december 1970 överta kardgarnsspinneriet i Stigen. Det där bedrivna kamgarnsspinneriet läggs ned. Detta innebär att antalet sysselsatta vid Stigen-företaget blir lägre än tidigare. Ca 150 personer beräknas komma att sysselsättas vid Stigtex AB. Länsarbetsnämnden i Älvsborgs län räknar med att de ca 80 personer som friställs genom den minskade verksamheten kommer att före årsskiftet efter hand ha erhållit nya anställningar.

Produktionskapaciteten vid Stigtex AB kommer att utgöra 1 100 ton per år. Bolagets verksamhet kommer att bedrivas i nära anknytning till AB Eiser, som skall handha såväl inköp av råvaror till Stigtex AB som försäljning av dess färdigvaror. Ett särskilt samarbetsavtal har därför träffats mellan AB Eiser och Stigtex AB.

Stigtex AB skall ha ett aktiekapital av 2,4 milj. kr., varav Statsföretag AB tecknar 2/3 och AB Eiser 1/3. Aktierna tecknas till en kurs av 125 %, vilket sålunda innebär att Statsföretag AB erlägger 2 milj. kr. för sin del av aktierna. Styrelsen i Stigtex AB skall bestå av fyra ledamöter, varav de båda aktieägarna utser vardera två. Den ene av de båda av Statsföretag AB utsedda ledamöterna skall vara ordförande i styrelsen.

Utöver de 3 milj. kr. Stigtex AB erhåller genom aktieteckningen behöver bolaget ytterligare medel för att kunna förvärva kardgarnsspinneriet samt för finansiering av verksamheten. Det har därför i konsortialavtalet förutsatts att staten skall lämna bolaget 5 milj. kr. i lån, i form av dels ett lokaliseringslån på 2,3 milj. kr., dels annat lån om 2,7 milj. kr. Det har också förutsatts att lånen skall ha en löptid av tio år samt vara amorteringsfria i fem år och räntefria i tre år.

Aktieägarna i Stigtex AB räknar inte med att under de närmaste åren erhålla någon utdelning för aktierna i bolaget. Prognoser rörande driftsresultatet för bolaget tyder på att bolaget i nuvarande pris- och kostnadsläge inte kan få full täckning för kalkylmässiga avskrivningar ens vid fullt kapacitetsutnyttjande. Statsföretag AB har därför begärt ett statligt lån på 2 milj. kr. motsvarande aktieteckningen och förutsätter att lånet löper räntefritt så länge utdelning inte sker för Stigtex-aktierna.

Enligt min mening är den i konsortialavtalet mellan Statsföretag AB och AB Eiser träffade överenskommelsen en god lösning för att möjliggöra en fortsättning av den såväl av beredskapsskäl som från sysselsättningsynpunkt viktiga kardgarnsspinningen i Stigen. Verksamheten där omfattar ca 15 % av landets kardgarnsproduktion.

Jag anser efter samråd med chefen för inrikesdepartementet att staten bör lämna Stigtex AB det lån om 2,7 milj. kr. som förutsatts i konsortialavtalet. Lånet till bolaget bör lämnas på i konsortialavtalet angivna villkor. Frågan om det i avtalet likaledes förutsatta lokaliseringslånet torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t av chefen för inrikesdepartementet.

Jag anser vidare att staten bör lämna Statsföretag AB det begärda lånet

motsvarande aktieteckningen i Stigtex AB. Lånet bör tills vidare vara räntefritt. Detta står i överensstämmelse med angivna principer i prop. 1969: 121 angående bildande av ett statligt förvaltningsbolag, enligt vilka Statsföretag AB kan erhålla ersättning av staten för att fullgöra sådana speciella uppgifter som ägaren/staten begär, men som inte är företagsekonomiskt betingade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Lån till Stigtex AB* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kr.,

b) till *Lån till Statsföretag AB* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson

Förteckning
över av Kungl. Maj:t hos riksdagen begärda anslag på tilläggsstat I till
riksstaten för budgetåret 1970/71

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

II. Justitiedepartementet

F 10	Kriminalvårdsenheter med särskild budget, <i>förslagsanslag</i> ..	1 000
------	--	-------

III. Utrikesdepartementet

C 6	Utredningsverksamhet, <i>reservationsanslag</i>	1 050 000
E 4	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut	500 000
		1 550 000

IV. Försvarsdepartementet

K 7	Bidrag till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum	460 000
O 7	Kostnader för svenska FN-styrkor m. m., <i>reservationsanslag</i>	13 435 000
O 8	Svenska övervakningskontingenten i Korea, <i>reservationsanslag</i>	1 120 000
		15 015 000

V. Socialdepartementet

E 14	Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	600 000
E 20	Statens rättsläkarstationer: Inredning och utrustning, <i>reservationsanslag</i>	300 000
		900 000

VI. Kommunikationsdepartementet

A 3	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	170 000
C 7	Kostnader för nytt bilregister m. m., <i>reservationsanslag</i> , att avräknas mot automobilskattemedlen	4 906 000
F 9	Kostnader för riskgaranti till Scandinavian Airlines System, <i>förslagsanslag</i>	1 000
		5 077 000

VII. Finansdepartementet

B 15	Inredning av byggnader för statlig förvaltning, <i>reservationsanslag</i>	2 400 000
------	---	-----------

VIII. Utbildningsdepartementet

B 12	Bidrag till särskilda kulturella ändamål, <i>reservationsanslag</i>	1 392 000
	Summa för driftbudgeten	26 335 000

KAPITALBUDGETEN**Kapitalinvestering***I. Statens affärsverksfonder***F. Statens vattenfallsverk**

1	Kraftstationer m. m.	90 000 000
---	---------------------------	------------

II. Statens allmänna fastighetsfond

Försvarsdepartementet:

8 a	Vissa byggnadsarbeten vid statens civilförvarsskolor.....	3 950 000
-----	---	-----------

Utbildningsdepartementet:

17	Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål.....	2 400 000
----	--	-----------

Handelsdepartementet:

21 a	Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.	304 000
		6 654 000

III. Försvarets fastighetsfond

Kasernbyggnaders delfond:

6 a	Ersättningsbyggnader m. m. vid Livregementets husarer och Skaraborgs pansarregemente.....	1 395 000
-----	---	-----------

IV. Statens utlåningsfonder

Jordbruksdepartementet:

8	Fiskerilånefonden	3 000 000
---	-------------------------	-----------

Inrikesdepartementet:

10	Statens hantverks- och industrilånefond.....	20 000 000
		23 000 000

V. Fonden för låneunderstöd

	Jordbruksdepartementet:	
7 a	Lån till Täby Galopp AB	2 250 000
	Industridepartementet:	
13	Lån till Stigtex AB	2 700 000
14	Lån till Statsföretag AB	2 000 000
		<hr/> 6 950 000

VI. Fonden för statens aktier

	Finansdepartementet:	
1	Teckning av aktier i Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag	1 800 000
2	Teckning av aktier i AB Industrikredit	4 000 000
3	Teckning av aktier i AB Företagskredit	2 000 000
		<hr/> 7 800 000
	Summa för kapitalbudgeten	135 799 000